

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIA

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN

17. ISTUNTO

PORISSA 18.10.2003

FINLAND

KOSKA
URHEILU
ON IKUISTA

Suomen Olympiakomitean pääyhteistyökumppanit

Suomen Olympiakomitean yhteistyökumppanit

**SUOMEN
OLYMPIA-AKATEMIA**

**SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN 17. ISTUNTO
18.10.2003 PORISSA**

SUOMEN OLYMPIAYHDISTYS RY

TOIMITTAJAT: MATTI HINTIKKA, VESA TIKANDER, KIMMO MÄNNISTÖ
JA BEN ROGERS, SUOMEN URHEILUKIRJASTO

KUVAT: ESA KYRÖ

KÄÄNNÖKSET: VESA TIKANDER

KANSI: MIKA LASSILA

SIVUNVALMISTUS: K-SYSTEMS CONTACTS OY, HEINOLA

PAINATUS: KAINUUN SANOMAIN KIRJAPAINO 2004

© SUOMEN OLYMPIAYHDISTYS RY

ISBN 951-98941-3-6

LUKIJALLE

Kansainvälinen Olympia-Akatemia kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa antiikin Olympian raunioilla vuonna 1961. Idean toiminnalle oli esittänyt jo nykyaikaisen olympialiikkeen isä, ranskalainen paroni Pierre de Coubertin. Paronin olympiaideologiassa keskeistä oli kansalaisten kasvattaminen, jota olympiakisojenkin tuli palvella.

Kahden maailmansodan jälkeen ajatus olympiahenkisestä instituutista heräsi henkiin. Kreikkalainen Ioannis Ketseas ja saksalainen Carl Diem esittivät vuonna 1949 KOK:lle Kansainvälisen Olympia-Akatemian perustamista. Ehdotus toteutui vasta 12 vuotta myöhemmin.

KOK:n määrittelemä kansallisten olympia-akatemioiden tehtävä on edistää olympialiikkeen eettisiä ja kasvatuksellisia arvoja.

Suomen Olympia-Akatemian pääasiallisiksi toimintamuodoiksi ovat vakiintuneet akatemian vuosittain järjestettävät istunnot ja kouluille ja urheiluseuroille suunnattu olympiakasvatusprojekti.

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN 17 ISTUNTOA

Suomen Olympia-Akatemia kokoontui ensimmäiseen istuntoonsa joulukuussa 1987 Helsingin Finlandia-taloon Suomen Olympiakomitean 80-vuotisjuhlien yhteydessä. Kaikkiaan istuntoja on järjestetty 17 kertaa. Vuosien 1990–95 istunnoilla oli maakunnallisen istunnon nimike ja niitä pidettiin eri

puolella Suomea. Istunnoista kaksi, vuosina 1997 ja 2002, on järjestetty Kreikan Olympiassa.

Suomen Olympia-Akatemian vuosittaiset istunnot tarjoavat niin valtakunnallisille kuin maakunnallisillekin urheiluvaikuttajille ajankohtaisia luentoja olympian ympyröistä sekä urheilun ja liikunnan tilasta. Luentojen lisäksi Olympia-Akatemian istunnoilla on keskustelufoorumin luonne.

Kouluja varten Suomen Olympia-Akatemia on tuottanut olympiakasvatuksen materiaalipaketin, joka ilmentää, miten olympialiikkeen ja koulun kasvatusavoitteet ovat yhtenevät.

OLYMPIA-AKATEMIA PORISSA 2003

Porin kaupungintaloon kokoontuneen 17. Olympia-Akatemian istunnon pääteemat olivat nuorten urheilijoiden harjoittelun ja koulutuksen yhteensovittaminen, urheilun ja median suhde sekä Olympiakomitean katsauksessa esiin noussut huippu-urheilun rahoitus.

Porin kaupunki ja Satakunta Sports Academy ovat edelläkävijöitä nuorten urheilijoiden opintojen ja urheiluharrastuksen koordinoijina. Urheiluakatemioiden yhdistävien seurojen ja lajiliittojen tukesi kunnallisen koulutusjärjestelmän taloudelliset resurssit.

Koko maata ajatellen Euroopan liikuntakasvatuksen vuosi 2004 tarjoaa mahdollisuuden saada EU-rahoitusta nuorten kasvatusta ja liikuntaharrastusta yhdistäviin hankkeisiin.

TOIMITTAJAT

OLYMPIALIIKKEEN PERUSPERIAATTEITA

Olympismi on elämänfilosofia, joka jalostaa kehon, tahdon ja mielen ominaisuuksia ja yhdistää ne tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Olympismi kytkee urheilun kulttuuriin ja kasvatuksen yhteyteen pyrkien näin löytämään elämäntavan, joka perustuu ponnistelusta löytyvään iloon, hyvän esimerkin kasvatukselliseen arvoon ja yleismaailmallisten eettisten perusperiaatteiden kunnioittamiseen.

Olympismin päämääränä on asettaa urheilu kaikkialla palvelemaan ihmisen harmonista kehitystä, edistää ihmisarvon säilyttämiseen pyrkivän rauhanomaisen yhteiskunnan luomista. Tätä tarkoitusta varten olympialiike osallistuu voimavarojensa sallimissa puitteissa yksin tai yhdessä muiden järjestöjen kanssa rauhaa edistäviin toimiin.

Olympialiikkeen tavoitteena on osallistua rauhanomaisen ja paremman maailman rakentamiseen kasvattamalla nuorisoa olympiahengessä ja ilman minäänlaista syrjintää harjoitettavan urheilun kautta, mikä edellyttää keskinäistä ymmärrystä ystävyuden, solidarisuuden ja reilun pelin hengessä.

Olympialiikkeen toiminta, jota symboloi viisi yhteen liitettyä rengasta, on luonteeltaan maailmanlaajuisista ja pysyvää. Se kattaa kaikki viisi manner-ta. Se huipentuu olympiakisoissa, suuressa urheilujuhlassa, joka tuo yhteen koko maailman urheilijat.

Urheilun harjoittaminen on ihmisoikeus. Jokaisella yksilöllä tulee olla mahdollisuus harjoittaa urheilua omien taitojensa mukaan.

KOK:N PERUSKIRJA

SISÄLLYSLUETTELO

AVAUS	6
Anja Järvinen, puheenjohtaja, Suomen Olympia-Akatemia	
PORIN KAUPUNGIN TERVEHDYS	10
Matti Linnainmaa, Porin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja	
RAKKAUDESTA JA VIHASTA URHEILUUN	13
Jouko Jokinen, Satakunnan Kansan päätoimittaja	
RAHASTA VAI RAKKAUDESTA?	19
Tapani Ilkka, Suomen Olympiakomitean puheenjohtaja	
SATAKUNTA SPORTS ACADEMY (SSA)	27
Helvi Walli, SSA:n puheenjohtaja	
URHEILUAKATEMIA JA PORIN KOULUTOIMI	31
Jari Leinonen, Porin kaupungin koulutoimenjohtaja	
URHEILUAKATEMIAMALLI	33
Risto Keskitalo, Ouluseutu Urheiluakatemia puheenjohtaja	
OPISKELUN JA HARJOITTELUN YHTEENSOVITTAMINEN	36
Tuuli Merikoski-Silius, Suomen Olympiakomitean opinto-ohjaaja	
NUORTEN DROP-OUT	40
Jari Lämsä, tutkija, Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus	
EUROOPAN LIIKUNTAKASVATUKSEN VUOSI 2004	43
Mirja Virtala, Opetusministeriö, kulttuuriasianneuvos	
LIIKUNNAN ASEMA KORKEAKOULUISSA JA YLIOPISTOISSA	46
Hannu Jaakkola, Porin yliopistokeskuksen johtaja, professori	
HUIPPU-URHEILIJAN AMMATTIIN	51
Päivi Markkanen, Oulun yliopiston projektikoordinaattori	
YHTEENVETO OLYMPIA-AKATEMIAN 17. ISTUNNOSTA	54
Toivo T. Pohjala, ministeri, agronomi	
ISTUNNON OHJELMA	56
OSALLISTUJAT	57
SUMMARIES IN ENGLISH	59

Anja Järvinen

Suomen Olympia-Akatemian puheenjohtaja

ISTUNNON AVAUS

Arvoisat Olympia-Akatemian 17. istunnon osanottajat, hyvät naiset ja herrat!

Olympia-Akatemian puolesta minulla on ilo ja kunnia toivottaa teidät tervetulleiksi istuntoomme. Haluan kiittää Porin kaupunkia ja sen edustajia siitä, että saamme pitää istuntonne tässä kauniissa valtuustosalissa ja samalla kiitän kaikkea siitä tuesta, jota olemme saaneet istunnon järjestelyissä.

OLYMPIALIIKKEEN PERUSARVOT

Nykyajan olympiakisojen perustaja Pierre de Coubertin korosti urheilun ja liikunnan kasvatuksellista arvoa ja merkitystä. Olympialiikkeen perusarvot on kirjattu KOK:n peruskirjaan: ”Olympismi on elämän filosofia, joka jalostaa kehon, tahdon ja mielen ominaisuuksia ja yhdistää ne tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Olympismi kytkee urheilun kulttuurin ja kasvatuksen yhteyteen pyrkien näin löytämään elämäntavan, joka perustuu ponnistelusta löytyvään iloon, hyvän esimerkin kasvatukselliseen arvoon ja yleismaailmallisten eettisten arvojen kunnioittamiseen.” Päämääränä on asettaa urheilu palvelemaan ihmisen harmonista kehitystä.

Lisäksi olympialiikkeen tavoitteena on osallistua rauhanomaisen ja paremman maailman rakentamiseen kasvatamalla nuorisoa ilman minkäänlaista syrjintää harjoitettavan urheilun kautta, mikä edellyttää keskinäistä ymmärrystä ystäväyden, solidaarisuuden ja reilun pelin hengessä.

OLYMPIALIIKE JA NUORISON PARISSA TEHTÄVÄ KASVATUSTYÖ

Coubertinin mielestä olympialiikkeellä on suuri vastuu nuorison parissa tehtävästä kasvatustyöstä, jossa urheilulla ja fyysisellä kasvatuksella on keskeinen merkitys. Siksi Kansainvälinen Olympiakomitea on asettanut kansallisten olympiakomiteoiden tehtäväksi kehittää ja suojata olympialiikettä omissa maissaan.

Olympialiikkeen kehittämisellä KOK tarkoittaa olympia-aatteen tunnetuksi tekemistä, sen perusarvojen – reilun pelin, yhteishengen ja suvaitsevaisuuden – toteuttamista kaikilla elämän aloilla ja urheilun ja liikunnan kasvatuksellisten arvojen edistämistä.

OLYMPIA-AKATEMIAT JA OLYMPIA-AATE

KOK päätti istunnossaan 28.4.1949 perustaa Kansainvälisen Olympia-Akatemian edistämään ja tutkimaan olympia-aatetta ja olympiakisojen sosiaalisia arvoja.

Sen kotipaikaksi valittiin Kreikan Peloponnesoksen niemimaalla sijaitseva Olympia, antiikin Olympian kisojen pitopaikka. Kansainvälinen Olympia-Akatemia vihittiin käyttöön 1961 ja siitä lähtien tämä olympialiikkeen kulttuurikeskus on järjestänyt istuntoja olympiakomiteoiden ja -akatemioiden jäsenille, kasvattajille, valmentajille, urheilijoille, urheilutoimittajille, tutkijoille jne. Näihin istuntoihin kokoontuu vuosittain satoja ihmisiä eri puolilta maailmaa keskustelemaan olympialiikkeen ajankohtaisista asioista ja tulevaisuudesta ja vaihtamaan mielipiteitä olympiakasvatuksen näkymistä ja siitä, miten olympia-aatteen perusarvoja ja urheilun eettisiä ja moraalisia arvoja voidaan edistää.

Kansallisten olympia-akatemioiden tehtävät on määritelty mm. KOK:n 100-vuotisjuhlagongressin loppuasiakirjassa, joka julkaistiin Pariisissa 3. syyskuuta 1994. Tehtävänä on ylläpitää ja levittää olympiafilosofiaa ja olympia-aatetta, jossa korostetaan keskinäistä kunnioitusta, fair-play-henkeä, tasa-arvoa, suvaitsevaisuutta, rauhanaatetta sekä urheilun moraalisia ja eettisiä arvoja. Tämän kasvatustehtävän Suomen Olympiakomitea on antanut vuonna 1987 perustamalleen Olympia-Akatemialle, joka on siis Olympiakomitean alaisuus-

nessa toimiva valiokunta ja johon Olympiakomitea nimeää jäsenet. Olympia-Akatemian pääasiallisiksi toimintamuodoiksi ovat vakiintuneet vuosittain järjestettävät akatemian istunnot, jotka ovat valistus- ja koulutustilaisuuksia aikuisille ja toisaalta kouluille suunnatut olympiakasvatusprojektit.

OLYMPIA-AKATEMIAN ISTUNNOT

Olympia-Akatemian vuosittain järjestettävät istunnot ovat Akatemian toiminnasta kertovia informaatiotilaisuuksia mm. kunnanpäättäjille, virkamiehille, opettajille, urheilujärjestöjen edustajille, valmentajille, urheilijoille, eri alojen opiskelijoille ja median edustajille. Istuntojen aiheet käsittelevät yleensä olympialiikkeen ajankohtaisia aiheita ja olympia-aatetta. Tällä kertaa on myös urheiluakatemioiden toiminta esillä.

Ensimmäinen istunto vuonna 1987 liittyi Suomen Olympiakomitean 80-vuotisjuhliin. Vuonna 1990 siirryttiin valtakunnallisista istunnoista maakunnallisiin tilaisuuksiin, koska haluttiin saada olympialiikkeen piiriin laajempia kansalaisryhmiä ja Akatemian kasvatus-työlle näkyvyyttä medioissa. Elokuussa 1997 järjestettiin 10-vuotisistunto Kreikan Olympiassa ja vuonna 2002 syyskuussa oli jälleen Kansainvälisen Olympia-Akatemian tiloissa istunto yhdessä Viron Olympia-Akatemian kanssa. Aiheena oli silloin International Experiences in Olympic Education.

OLYMPIAKASVATUS- OHJELMA

Suomen Olympia-Akatemian tehtävänä on ylläpitää ja edistää olympia-aatteen kasvatuksellisia arvoja. Siksi on aivan luonnollista, että Olympia-Akatemia on tehnyt yhteistyötä peruskoulujen opettajien ja oppilaiden kanssa jo vuodesta 1995. Koululaeissa määritellään opetuksen yleistavoitteet. Niissä kehoitetaan

kasvattamaan oppilaita ihmisyyteen ja eettiseen vastuunkantamiseen, hyväiksi, tasapainoisiksi, yhteistyökykyisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi. Olympialiikkeellä on samat kasvatukselliset tavoitteet. Tähän kasvatustehtävään olympia-aate tarjoaa oivan keinon lasten ja nuorten vanhemmille, opettajille ja valmentajille.

Tarkoitus on, että tutustumalla olympia-aatteeseen lapset ja nuoret itse tehden opettajiensa, vanhempiensa ja valmentajiensa tukemina kokevat henkilökohtaisesti, mitä reilun pelin, suvaitsevaisuuden ja yhteishengen käsitteet arkipäivän tilanteissa tarkoittavat. Lapsen ja nuoren kokonaispersoonallisuuden kehittymisen ja kypsymisen kannalta on tärkeää, että monipuolinen harrastustoiminta, läheiset ihmissuhteet, opiskelu ja urheilun ja liikunnan harastus ovat sopusoinnussa keskenään ja näin luovat turvallisen kasvualustan nuorille.

Apuvälineeksi tähän kasvatustehtävään Olympia-Akatemia on tuottanut oppimateriaalipaketin ”CITIUS – ALTIUS – FORTIUS”.

Olympiakasvatus on:

- olympia-aatteen, olympismin arvojen ja periaatteiden oppimista
- tutustumista olympiakisoihin liittyviin seremonioihin ja tapahtumiin,
- perehtymistä kisalajeihin, kisapaikkoihin ja kisojen organisointiin
- omien urheilijoiden valmistautumisen ja kilpailemisen seuraamista
- osanottaviin kansallisuuksiin ja heidän kulttuuriinsa tutustumista

Olympiakasvatusohjelma ei suinkaan ole pelkästään kasvatusta liikuntaan, vaan se edistää koko koulun toimintaa ja tukee eri oppiaineiden oppimista.

Olympia-aihe tuo monet asiat sekä ajankohtaisiksi että kiinnostaviksi ja lähemmäksi oppijaa. Lisäksi olympiakisat ovat edesauttamassa, tukemassa ja vauhdittamassa oppimistapahtumaa. Joten Ateenan 2004 olympiakisoja kan-

nattaa hyödyntää opetuksessa.

Kouluibin suunnatun olympiakasvatuksen tavoitteena on:

- korostaa monipuolisen liikunnan merkitystä, iloa ja virkistystä elämään
- edistää yrittämistä ja parhaansa tekemistä
- antaa kokemuksia ja elämyksiä
- tukea opettajia eri aineiden opettamisessa
- korostaa rehtiä peliä, hyviä käytöstapoja, yhteistoimintaa ja keskinäistä kunnioitusta
- innostaa kaikkia olemaan mukana kisoissa

Oikein toteutettu olympiakasvatus pitää tuoda lähelle lapsia ja nuoria siten, että samoja aiheita ja teemoja voidaan käsitellä ja toteuttaa niin kotona, koulussa kuin vapaassa harrastustoiminnassakin. Se on yhteisvastuullista toimintaa, jossa kaikki lasten ja nuorten kanssa toimivat tukevat toinen toisiaan.

Aikamme keskeisiä ongelmia, esim. ympäristön suojelua, naisten asemaa, tasa-arvoa, suvaitsevaisuutta, rasismia, syrjäytymistä, urheiluväkivaltaa ja dopingia, voidaan käsitellä reilun pelin periaatteiden kautta. Lapsille ja nuorille luodaan vahva kasvualusta ja kasvatustavoitteet saavutetaan parhaiten, jos lapsilla ja nuorilla on ympärillään samansuuntaisesti toimivia, turvallisia aikuisia ja jos nuorilla on tunne, että heistä välitetään, aikuisilla on aikaa heille ja toiminta on heistä kiinnostavaa.

Vuosi 2003 on ollut KOK:n julistama kulttuurin ja kasvatuksen vuosi. Suomen Olympia-Akatemia on tuottanut koulujen käyttöön lisämateriaalia koskien Ateenan 2004 olympiakisoja. Materiaali esiteltiin eilen Porin koulujen edustajille.

Yhteistyö Viron Olympia-Akatemian kanssa on jatkunut riemukkaiden kou-

lulaisten olympiakisojen merkeissä. Toukokuussa Eläintarhan historiallisella yleisurheilukentällä kilpaili kaksi koulua Tartosta ja kuusi koulua Helsingistä, Vantaalta, Espoosta ja Vääk-systä. Kisat vietiin läpi noudattaen Olympiakisojen avajaisseremonioita aina kulttuuriesityksiä myöten. Helsingin Opetusvirasto on ollut tässä tapahtumassa yhteistyökumppanina. Suomen Urheilutelevisio Oy videoi kisat ja ne tulivat ulos juhannuksen tienoilla. KLL:n kanssa on viritelty yhteistyötä.

Vuosi 2004 on Euroopan liikuntakasvatuksen vuosi. Tarkoituksena on edistää koulujen ja liikuntajärjestöjen välistä yhteistyötä ja pohtia kilpaurheiluun osallistuvien nuorten koulutukseen liittyviä ongelmia. Tässä työssä Suomen Olympiakomitea ja -Akatemia ovat aktiivisesti mukana, mm. tukemassa urheiluakatemioiden toimintaa.

Lopuksi haluan tuoda Kansainvälisen Olympia-Akatemian puheenjohtajan Nikos Filaretoksen terveiset. Avajaispuheessaan toukokuussa Olympiassa hän oli huolissaan olympiakisojen tulevaisuudesta.

Olympialiikkeen toiminta huipentuu olympiakisoissa, joka tuo yhteen koko maailman urheilijat joka neljäs vuosi. Valitettavasti huippu-urheilun negatiiviset lieveilmiöt kuten doping, urheilun liiallinen kaupallistuminen ja urheiluväkivalta ovat muuttaneet kisojen luonnetta.

Muutos lähti hänen mielestään jo 1972 Münchenistä. Hänen mielestään urheilijoiden ja katsojien turvallisuutta takaavat turvatoimet himmentävät suuren urheilujuhlan tunnelmaa ja jopa vaikeuttavat urheilijoiden elämää.

Hän korosti, että Olympia-Akatemian tärkeimpänä tehtävänä on edelleen levittää olympiakasvatuksen sanomaa maailmanlaajuisesti, ja näin vaalia sitä keskeistä teemaa, jota olympialiikkeen perustaja paroni Pierre de Coubertin piti olympialiikkeen tärkeimpänä osana.

Miten olympia-akatemioiden ihmisyttä kunnioittavat tavoitteet kestävät markkinavoimien puristuksessa? Pystyvätkö olympia-akatemit nykyisin keinoin puolustamaan olympia-aatetta markkinavoimia vastaan vai pitäisikö nousta barrikadeille? Siinä kysymyksiä, joihin olympia-akatemit joutuvat vastaamaan ja tarkistamaan toimintaansa.

Filaretoksen mukaan valoisampaan tulevaisuuteen auttaa omaan tehtäväänsä uskominen, johon kansainvälinen olympialiike on meidät valtuuttanut. Ikuisena optimistina ja idealistina uskon, että mitä varhaisemmassa vaiheessa pääsemme vaikuttamaan nuorten arvoihin ja asenteisiin sitä parempiin tuloksiin pääsemme, varsinkin jos kaikki puhallamme samaan hiileen.

Arvoisat läsnäolijat, näillä sanoilla avaan Olympia-Akatemian 17. istunnon.

Matti Linnainmaa

Porin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

SAVUPIIPPUKAUPUNGISTA KOULUTUSKAUPUNGIKSI

Porin kaupunki perustettiin vuonna 1558 Ulvilan jäätyä liian kauaksi etääntyvästä merestä. Porissa oli tarjota paremmat mahdollisuudet merenkulkuun. Noista kaupunkimme syntyajoisista lähtien satamat ovat olleet hyvin tärkeitä Porille. Oli aikoja, jolloin Porin laivasto oli Suomen suurin.

Vuosisatojen aikana olosuhteet ovat muuttuneet ja merenkulku on kehittynyt. Porin kaupunki on jatkuvasti panostanut voimakkaasti satamiemme kehittämiseen. Mäntyluoto on Pohjoismaiden suurin sahatavaran vientisatama. Tahkoluodon syväsatamaan uivat kaikki laivat, jotka pääsevät läpi Tanskan salmista. Reposaassa on Pohjanlahden suurin kalasatama.

Kaikkialla hyvät satamat ovat luoneet edellytykset teollisuudelle. Näin on myös Suomessa ja Porissa. Porista kehittyi jo varhain teollisuuskaupunki Aktiiviset, kaukonäköiset liikemiehet

näköivät täällä hyvät toimintaedellytykset teollisuuden kehittämiseen. Teollisuus Porissa kehittyikin pian varsin monipuoliseksi. Kuten muuallakin Suomessa puunjalostus- ja metalliteollisuus olivat kuitenkin päätoimialat. Varsinkin metalliteollisuus on ollut ja on edelleen teollisuutemme vahvin tukijalka. Porin teollisuudelle on kauan ollut tyypillistä, että se on nimenomaan suurteollisuutta. Sen sijaan pk-teollisuus ei ole täällä kehittynyt merkittävästi. Tällä kaupunkimme elinkeinoelämän suurteollisuusvaltaisuuksella on ollut hyvin merkittävä asema muovatessaan porilaista yhteiskuntaelämää. Pori on ollut selvästi ”duunareitten” kaupunki. Vasemmistopuolueet ovat olleet täällä paljon voimakkaampia kuin yleensä suomalaisissa kaupungeissa.

Porin historiassa on ollut monia nousu- ja laskukausia. 1990-luvun alkupuoliskon lama oli Porissa monella tavalla merkittävä. Uskon, että tulevassa historiankirjoituksessa nuo 1990-luvun vuodet koetaan suurena muutosajan kohtana Porissa.

1990-luvun alkuvuosien lama kouraisi Poria kovasti. Neuvostoliiton romahdus iski lujasti porilaisen suurteollisuuden vientiin. Tuotantoa rationalisoitiin voimakkaasti. Porin työttömyysaste nousi yli 26 prosenttiin.

Tuolloin 1990-luvulla ja vielä nykyin lausutaan teollisuudestamme kuitenkin hyvin väärä mielipiteitä. Kaduilla ja toreilla sanotaan: ”Rosenlew lopetti ja suurteollisuus häipyi Porista”. Tämä ei

suinkaan pidä paikkaansa. Teollisuudessa on tapahtunut suuria rakennemuutoksia.

Kuitenkin esim. eri yhtiönimillä toimivat entiset Rosenlewin tuotantolaitokset tuottavat tavaraa enemmän kuin Rosenlew-yhtiö parhaimmillaan. Mm. suurteollisuuden lippulaivojen, Outokummun ja Kemira Pigmentsin tuotanto on kasvanut huomasti. Porilaisen teollisuuden tuotanto on suurempaa kuin koskaan. Tätä ilmentää myös Porin satamien kehitys. Porin satamien liikenne oli pitkään kahden miljoonan tonnin vuositasolla, nyt liikenne on kasvanut viiteen miljoonaan tonniin.

On kuitenkin olemassa se ikävä tosiasia, että teollisuuden on jatkuvasti rationalisoitava tuotantoaan säilyttääkseen kilpailukykynsä. Porissa ei voida enää luottaa kuten ennen siihen, että teollisuus luo työpaikat. Porissa onneksi viime vuosikymmenellä tajuttiin, että täällä tarvitaan aivan uusia toimia, jotta kaupunki menestyy tulevaisuudessa. Onneksi Porin kaupungille oli aikaisemmalta ajalta kertynyt varsin suuret rahastot. Näiden turvin pystyttiin alijäämäisiin budjetein melkoisiin kehityspanoksiin. Tajusimme, että Porin vetovoimaisuutta pitää lisätä. Niinpä kaupunkikeskustaa on voimakkaasti kehitetty ja Kirjurinluodosta on tehty todellinen helmi. Erittäin voimakkaasti olemme kuitenkin kehittäneet koulutusta kaupungissamme.

Porin ei ole mielletty koulukaupungiksi, vaikka meillä on koulutuksenkin saralla vanhat perinteet.

Porin vanhin koulu – pedagogio – mainitaan asiakirjoissa jo vuonna 1562. Tuo Porin koulu oli hyvämaineinen, ja se toimi vuoteen 1640. Tuolloin kaupunkiimme perustettiin triviaalikoulu. Tästä Porin koulusta pääsi suoraan yliopistoon. Koulu oli korkeatasoinen, piispa Terserius piti sitä jopa maan parhaana.

Porin koulutusjärjestelmä on kehittynyt hyvinkin monipuoliseksi. Monipuolisuutta tuovat mm.

- Porin seudun Steiner-koulu
- Kristillinen koulu
- Björneborgs Svenska samskola
- Palmgren-konservatorio
- Taidekoulu
- Metsäopisto
- Liisa Nojosen tanssikoulu

Aukkona koulutuksessamme oli pitkään korkeakoulutuksen puute. Ainoa toimija oli aikaisemmin Länsi-Suomen kesäyliopisto.

Varsinainen korkeakouluopetus alkoi muuntokoulutuksella. Nykyinen Tampereen teknillinen yliopisto alkoi kouluttaa insinöörejä diplomi-insinööreiksi sekä Turun kauppakorkeakoulu datanomeja kauppatieteiden maistereiksi. Näiden korkeakoulujen koulutus laajeni parisen vuotta sitten ylioppilaspohjaiseksi.

Porin yliopistokeskuksessa harjoittavat koulutus- ja tutkimustoimintaa myös Turun yliopisto, Tampereen yliopisto sekä Taideteollinen korkeakoulu. Lisää koulutustiloja rakennetaan, lääkärin muutokoulutus Turun yliopiston vetämänä on lähdössä liikkeelle. Yliopistokeskuksessamme on jo yli 1200 opiskelijaa, ja luku kasvaa voimakkaasti lähivuosina.

Porin kaupunki hallinnoi monialaista, usealla paikkakunnalla toimivaa Satakunnan Ammattikorkeakoulua. Aluekehitysvaikutuksen huippuyksiköksi valitussa ammattikorkeakoulussamme on noin 6000 oppilasta. Porissa on toinenkin ammattikorkeakoulu eli verkostomaisesti toimivan Diakonia-ammattikorkeakoulun Porin yksikkö.

Suomen Ilmailuopisto antaa Porissa Suomen lentäjien peruskoulutuksen eli täällä suoritetaan ammatilentäjän tutkinto. Hieman kauempana keskustasta, Reposaaressa, sijaitsee Turun yliopiston alainen Satakunnan ympäristötutkimuskeskus.

Kuten edellä kerrotusta ilmenee, Porissa on panostettu lujasti koulutukseen. Pori ei tänään ole vain teollisuuskaupunki ja jazzkaupunki, vaan voimakkaasti kehittyvä koulutuskaupunki.

Pori on myös elinvoimainen urheilukaupunki. Meillä on ollut legendaarisia yksilöurheilijoita kuten Kelpo Gröndahl ja Kalervo Kangasniemi; kovia nyrkkeilijöitä kuten Joni Nyman ja Jyri Kjäll sekä maineikkaita yleisurheilijoita Ilmari Taipaleesta Tiia Hautalaan ja Taina Uppaan.

Pori on kuitenkin ollut ja on ennen kaikkea menestyksekkäiden joukkueiden kaupunki. Tuskin Helsingin ulkopuolella missään Suomen kaupungissa on niin monessa lajissa huippujoukkueita kuin Porissa. Mainittakoon Ässät jääkiekossa, FC Jazz jalkapallossa ja Narukerä jääpallossa. Myös salibandyssä ja amerikkalaisessa jalkapallossa porilaisjoukkueet ovat menestyneet.

Eivätkä vain miehet menesty Porissa. Viime vuonna esim. Pesäkarhut pesäpallossa ja Sentterit vesipallossa saavuttivat naisten Suomen mestaruuden.

Olen vuosien kuluessa itse harrastanut ja seurannut urheilua monella taholla. Meillä on ollut hienoja nuorukaisia, jotka ovat menestyneet urheilussa ja pystyneet samalla opiskelemaan ja luomaan itselleen ammatin.

Valitettavasti on kuitenkin suuri joukko niitä nuoria urheilijoita, jotka ovat keskittyneet vain urheiluun. Heidän urheilu-uransa jälkeinen aika ilman koulutusta ja ammattia on monta kertaa hyvin surullinen.

Sports Academy on mainio keino yhdistää huippu-urheilua ja koulutusta. Satakunta Sports Academy on edelleen monipuolistamassa Porin laajaa koulutustarjontaa. On myös hienoa todeta, että eri osapuolten suhtautuminen Satakunta Sports Academyyn on ollut myönteistä.

*Jouko Jokinen
Päätoimittaja, Satakunnan Kansa*

RAKKAUDESTA JA VIHASTA URHEILUUN

Hyvät Suomen Olympiakomitean istunnon osanottajat!

Median ja urheilun viha-rakkaussuhde on aivan vastaavanlainen kuin median suhde politiikkaan, talouteen tai vaikkapa taiteeseen.

Media, siispä oikeastaan lukijat, kuulijat, katsojat, tarvitsee urheilua, politiikkaa, taloutta tai vaikkapa taidetta. Pelaamme samalla kentällä, mutta pelaamme eri säännöillä. Tämä on syy

minkä takia media ja tässä tapauksessa urheilu, välillä törmäävät ja rakkauteen tulee rypäly.

Suhteessa urheiluun lehdistön tehtävä ei lähde urheilusta tai urheilun tarpeesta, vaan lukijoiden tarpeesta. Mikä urheilussa on lukijan kannalta tärkeää, mikä kiinnostavaa? Kaipaako lukija medialta kritiikkiä, vaiko pelkkää tapahtumien ja tulosten kirjaamista?

Urheiluun kohdistunut kritiikki ja arvostelu koetaan lukijoiden piirissä usein kohtuuttomana. Näin lehden keskeisenä tehtävänä on toimia lukijan keskustelukumppanina. Lehti on tuttu, keskustelukumppani ja läheinen ystävä, jonka kanssa haluaa olla samaa tai eri mieltä. Tärkeää on, että lehti herättää ajatuksia.

Mikään tai kukaan ei ole niin tylsä kuin keskustelukumppani, jossa ei ole särmiä, joka on aina kaikista asioista samaa mieltä. Suhteessa urheiluun, johon jo sinänsä rakentuu sisään kilpailu ja vertailu, kritiikki ja arviointi on olennainen osa lehden ja lukijan vuorovaikutusta. Tämä on hyvä muistaa, jos urheilun puolella tuntuu, että rakkaus kariutuu.

Tämän päivän Satakunnan Kansa kertoo lehdistön tehtävästä hyvin selkeästi. Se kertoo myös urheilun erittäin suuresta ongelmasta. Jalkapalloseura FC Jazzin lähes katastrofaalinen taloudellinen tilanne oli pääuutisena ja kakkosuutisena eilen paljastunut amerikkalaisten yleisurheilijoiden laajamittainen doping.

En oikeastaan puhu tämän enempää media ja urheilun viha-rakkaussuhteesta. Puhun urheilusta sinänsä ja sivuan varmasti rakkautta ja ehkä vähän myös vihaa. Olen viimeaikoina paljon miettinyt urheilun olemusta. Olen lähestynyt aihetta muodikkaasti mikrohistorian ja yksilöitten kautta. Ja parhaiten tuntumieni yksilöitten, eli itseni ja äitini sukulaisten. Olen hahmotellut oman sukuni urheiluhistoriaa ja tätä kautta pyrkinyt ymmärtämään urheilun muutosta. Urheilu niin kuin me sen ymmärrämme on kovin nuori asia. Sata vuotta tai pari.

Jopa 130-vuotias Satakunnan Kansa on huippu-urheilua vanhempi asia. Tämä urheilun muutos on syytä muistaa, sillä urheilun nopea muuttuminen on pikemminkin itsestäänselvyys kuin ihme. Kaikki nuoret muuttuvat. Silti ja siksi olemme ihmeissämme urheilun kanssa. Tuntuu, kuin urheilu olisi koko ajan karkaamassa hyvien määritelmien ja päämäärien ulottumattomiin. Kova vauhti koettelee myös olympialiikettä. Mietin suhdetta urheiluun ja urheilun muuttumista eri sukupolvien elämässä.

Isovanhempani, jotka ovat syntyneet vuosisadan vaihteen molemmin puolin, olivat suurin piirtein yhtä vanhoja kuin kilpa- ja huippu-urheilu. Heille huippu-urheilun merkitys ei ollut kovin suuri.

Olen etsinyt heidän elämästään yhteyksiä urheiluun, ja kovin vähän niitä on löytynyt. Toki viimeinen isovanhemmistani, pari vuotta sitten kuollut mummoni, oli vanhoilla päivillään melko innokas TV-penkkiurheilija. Varsinainen oma kontakti urheiluun oli kuitenkin olematon heillä kaikilla.

Ainoa merkittävä löytyy kankaanpääläisestä isoisästäni, Frans Rajamäestä, joka oli innokas urheiluseuramies. Hänestä on löytynyt mainetta urheiluseuran vuosikertomuksista. Sanonta ”kirii kuin Rajamäki”, oli elämään jäänyt sanonta, jolla kuvattiin isoisäni tyylää vuo-

sisadan alun pikajuoksukilpailuissa. Sanonta varmaankin johtui siitä, että hän oli sairastanut lapsuudessaan riisitaudin ja hänellä oli väärät jalat. Tulokset eivät tiedä.

Isovanhemmilleni hiihto tai pyöräily olivat tapoja liikkua paikasta A paikkaan B. Ilmeisesti he olivat kohtuullisen huonoja myös uimaan, uimataidotomia. Heille kuntourheilu oli täydellinen mysteeri. Heidän työnsä oli hyvin fyysistä. He eivät olleet mukana urheiluseuratoiminnassa. Todennäköisesti he sotien välissä seurasivat tarkkaankin suomalaisen urheilun kultakauden suuria saavutuksia. Ja oli esimerkiksi isoäitini kymmenottelun olympiavoittajan Paavo Yrjölään rippikoulukaveri, joten henkilökohtaisia kommenttejäkin oli. Mutta ei noilla saavutuksilla kovin suurta merkitystä ollut. He eivät koskaan puhuneet Berliinin olympialaisista tai Paavo Nurmesta.

Seuraava sukupolvi, siis 20- ja 30-luvuilla syntyneet on jo kokonaan toinen juttu. Heidän lapsuutensa osui suomalaisen urheilun nousuun ja suureen aikaan. He kasvoivat pyhään, hyvin kansallishenkiseen urheiluun, jossa menestyminen on tärkeä asia.

Nuo sukupolvet ryhtyivät jo lapsina koulun, suojeluskunnan ja urheiluseurojen innoittamana harrastamaan urheilua. Monia lajeja, hyvin innokkaasti. He kilpailivat paljon, mutta harjoittelu ei ollut kovin tehokasta tai palkitsevaa. Olen usein miettinyt, mitä hyvin työorientoituneet – kuten nyt sanottaisiin – isovanhempani miettivät esimerkiksi isästani ja hänen veljestään, jotka käyttivät kaiken vapaa-aikansa urheilemiseen. Todennäköisesti harrastuksen hyväksyminen ja ymmärtäminen on ollut yhtä vaikeaa kuin se, kun nyt ihmettelemme tietokoneen kanssa tunteita viihtyvää jälkipolvea.

Isäni ja äitini olivat kansallisen tason

yleisurheilijoita. He kilpailivat paljon, ja heille syntyi urheilun kautta elinikäisiä ystävyys-suhteita ja erittäin vahvoja ja mieluisia muistoja. Harjoittelu oli nykymittapuun mukaan hyvin kevyttä ja leikkisää. Painonnostohan kangisti vahvan heittäjän vielä viisikymmentä-luvullakin. Oli urheilussa myös totinen puolensa.

Isäni pettyi, kun ei selvinnyt Helsingin olympiakarsinnoista itse olympialaisiin. Pettymys oli sen verran kova, että hän ei myöskään mennyt kisoja katsomaan. Isäni on tietysti katunut tätä tempausta koko lopun ikäänsä.

Äitini meni katsomaan.

Urheilu oli vanhemmilleni kansallishenkistä, hyvässä mielessä harrastelijamaista ja hyvin amatöörihenkistä. Ei tosin aivan kokonaan puhdasta amatööriurheilua, sillä isäni palkattiin tähän kaupunkiin Rosenlewille, metsäosastolle, heti metsäkoulun jälkeen, osittain myös urheilukykyjen perusteella. Rosenlewin Urheilijat sai riveihinsä hyvän heittäjän. Vanhempieni ikäluokalle urheilu on ollut elinikäinen harrastus. Ei niinkään ensisijaisesti omana kuntoiluna, vaan innokkaana urheiluseuratyönä ja penkkiurheiluna.

Tuo sukupolvi on kantanut näihin päiviin saakka urheilun järjestötoimintaa urheiluseuroista järjestöjen huipputasolle saakka. Tuon sukupolven vanheneminen on ongelma, joka juuri nyt jätää urheilujärjestelmää.

Vanhempieni sukupolvi on jaksanut, ja jaksaa edelleen, seurata urheilua erittäin tarkkaan. Heille on tärkeää, että suomalaiset pärjäävät, ja jos eivät pärjää, niin ainakin, että suomalaisia on mukana. He ovat Helsingin olympialaisten jälkeen seuranneet paikan päällä Helsingin Euroopan mestaruuskilpailut yleisurheilussa sekä maailmanmestaruuskilpailut ja uudelleen 1994 Helsingin EM-kisat, lukemattomia maaotteluita ja muita kilpailuita. He käyvät edel-

leen Suomi–Ruotsi-maaottelussa. Ja Helsingin MM-kisoihin parin vuoden kuluttua äitini on varmasti tulossa, jos terveys vain kestää.

Vanhempieni usko urheiluun on ollut kova. Se on aate johon uskotaan. Heille urheilun maailma on ollut ehjä, jopa pyhä. Olen ihmetellyt, miten tuo sukupolvi on selvinnyt urheilun doping- ja muista koetelemuksista niin hyvin. Oikeastaan vasta karpaasien suurenmoiset toilailut Lahden MM-hiihdoissa vuonna 2001 saivat äitini uskon edes hivenen vajoamaan.

”Meni maku”, hän sanoi. Mikä oikeus karpaaseilla oli tuhota vanhan ihmisen usko urheiluun? Tiesivätkö he, mitä oikeasti tekivät? Mikä oikeus heillä oli siihen?

Vanhempieni sukupolvi johdatti oman sukupolveni luonnostaan seuratoimintaan ja kilpailuihin. Aika oli kuitenkin muuttunut: jos he eivät vielä kovin paljon harjoitelleet, me harjoitelimme pienestä pitäen. Tulokset olivat tärkeitä. Ikäkausihuipentumat, ennätykset, menestyminen, oikeat tekniikat ja harjoitusmenetelmät tavoittelussa korostuivat. Ja meillä oli paljon hyviä suomalaisia urheilijoita esimerkkeinä, jotka menestyivät kansainvälisesti. Harrastus oli aika vakava. Sitten etenin liiton valmennukseen ja leiritykseen. Harjoittelu oli järjestelmällistä, testitulosten vertailua, harjoitussuunnitelmiensa laadintaa, tekniikkafilmiä analysointia ja urheilulääkäreitten luentoja.

Kukaan ei milloinkaan maininnut, että urheilun pitäisi pääasiallisesti olla hauskaa. Sellainen luento jäi kokonaan pitämättä.

Kun parikymppisenä ryhdyin opiskelemaan ja lopetin vakavan urheilun, minulta meni vuosikausia, että tajusin urheilun sisimmän merkityksen: se on leikki. Urheilu saa olla hauskaa. Olin vähällä menettää tuon perustunteen.

Kun olin opiskeluaikana ottanut etäisyyttä urheiluun, ja kun sitten monien sattumien summana päädyin sanomalehden urheilutoimittajaksi, sain katsoa urheilua hieman eri näkökulmasta.

Millaiseen urheiluun silloin paneuduinkaan? Pian paljastui, että se oli hyvin totinen maailma, kaksinaismoralistinen ja vanhakantaisen kansallishenkinen. Poliitikalla ja rahalla ei pitäisi olla vaikutusta urheiluun, mutta kulisien takana ne molemmat vaikuttivat erittäin voimakkaasti.

Ensimmäisenä vuoteni urheilutoimittajana seurasin erittäin läheltä Martti Vainion dopingtapausta. Sen prosessin seuraamisen jälkeen en ole ihmetellyt urheilussa yhtään mitään. En Ben Johnsonia, en Griffith-Joyneria, en viime vuosien hiihtoskandaaleja enkä USA:n urheilijoiden laajamittaista dopingskandaalia. Nyt urheilijoille on kehitetty jo nimenomaan heitä varten, oma lääkkeensä. Miksi ei? Urheilun liikevaihto on niin suurta, että sinne kannattaa kehittää jo omat lääkkeet.

Tällaisia ovat jäljet, kun moraalina on, että kaikki, joka ei ole kiellettyä tai kaikki, josta ei voi jäädä kiinni on sallittua. Totisesti Suomen Olympia-Akatemialla on tehtävä.

Oltuani 80–90-luvut urheilutoimittajana ja urheiluosaston uutispäällikkönä siirryin muihin tehtäviin ja siinä vaiheessa tuntuma urheiluun hieman katosi tai heikkeni. Toki vielä harrastin urheilua penkkiurheilijana ja kuntoilumielellä, mutta en seurannut urheilua niin tarkasti kuin siihen saakka. Samaan aikaan myös omat lapseni kasvoivat siihen ikään, jossa yleensä aletaan harastaa urheilua.

Asenteeni lapsiin ja urheiluun on jälleen täysin erilainen kuin isovanhempieni tai vanhempieni asenteet. En missään mielessä mustamaalaa urheilua, päinvastoin. Olen mieltynyt kokeile-

maan urheilulajeja ja katsomaan urheilukilpailuja. Joitakin taidoillani olen pyrkinyt opettamaan. Lasten ja urheilun suhteen ajattelen kuitenkin pääasiassa terveydellisiä asioita. Haluan, että lapseni saisivat urheilusta hyviä, elinikäisiä harrastuksia. Ajattelen, että esimerkiksi mailapelien perustaitojen opetteleminen olisi hyvin järkevää, sillä sulkapalloa tai tennistä voisi pelata vaikka kuinka vanhaksi. Jos pelaisin itse golfia, todennäköisesti veisin lapseni samasta syystä golfkentälle.

Liikunnasta lapsi voi siis saada elinikäisen harrastuksen. Toki urheilu voi myös antaa heille mahdollisuuksia sosiaaliseen kasvuun, antaa itseluottamusta ja onnistumisen tunteen. Selkeästi kuitenkin arastelen johdattamasta lapsiani varsinaisen kilpaurheilun pariin. Kun huomasin, että tyttärelläni oli mielestäni erinomaisia lahjoja koripalloon, otin asian pari kertaa esille, mutta kun hänessä ei ollut itsessään sitä oikeaa kipinää, annoin asian olla.

Hevoset ja musiikki ovat paljon rakkaampia, ja hyvä niin.

Kuusivuotias poikani käy tenavajumpassa, oli kesän jalkapallokoulussa ja kesällä myös opettelimme yleisurheilulajeja. Varmasti hän koulun kilpailuihin tulee osallistumaan ja ehkä joihinkin Hippon kisoihin, mutta en ole lainkaan varma, johdatanko hänet varsinaiseen urheilutoimintaan. Toki maalla Hämeenkyrössä kesäpaikassa naapurin isännät voivat olla eri mieltä, kun he näkivät pellon toisella puolella viime kesänä, kun heittelimme kiekkoa sänkipellolla, molemmilla omat kiekot. Se oli hyvin tavoitteellista, aina vatiin tikkoa eteen päin. Mutta oikeastaan se on aika kaukana kilpaurheilusta.

Miksi olen niin epäileväinen varsinaiseen urheilutoimintaan? En ole varma urheilun moraalista, haluanko antaa lapseni urheiluseurojen kasvatettavak-

si. Minusta tuntuu epämukavalta ajatus, että esimerkiksi poikani päätyisi vuosikausien uurastuksen jälkeen jääkiekkjoukkue Ässien jarrukentälliseen vasemmaksi pakiksi. Onko se kaiken sen väärti?

Olen myös samaa mieltä kuin nykyisin tässä kaupungissa toimiva Alpo Suhonen, joka on paljon kirjoittanut ja puhunut siitä, miten urheiluun sisälty paljon huonoa energiaa: negatiivisuutta ja epäonnistumisen pelkoa. Ihmistä ei oteta kokonaisuutena huomioon.

Viime syyskuussa brittiläisessä Observer-lehdessä oli moniosainen juttusarja, joka käsitteli Ben Johnsonin dopingkärä Soulín olympialaisissa – siitä oli kulunut 15 vuotta.

Juttusarjan yhteydessä oli sekä Carl Lewisin että Ben Johnsonin haastattelut. Oikeastaan järkytyin, sillä molemmat hienot urheilijat eivät enää seuraa urheilua lainkaan. Minusta on äärimmäisen surullista, että jos antaa nuoruutensa sekä lapsuutensa, suuren osan elämästään, jollekin asialle, ja on sen jälkeen niin tyhjä, että se ei enää kiinnosta. Silloin arvoissa on suuri virhe.

Omitte isovanhemmilleni urheilu oli etäinen asia. Vanhemmilleni se oli keskeinen osa elämää, haasteellinen ja tärkeä asia. Itselleni urheilu on ollut nuoruuden tärkein harrastus, ja edelleenkin tärkein harrastus, mutta suhteeni siihen on ollut hyvinkin ironinen ja etäinen. Onkin kiinnostavaa seurata, millainen suhde lapsillani tulee muodostumaan urheiluun.

Kun tulin Poriin kaksi vuotta sitten, asenteeni urheiluun muuttui. En Helsingissä juurikaan käynyt jääkiekko- tai jalkapallo-otteluissa. Helsingissä ei sillä tavalla ole paikallista urheilua. Porissa löysin itsestäni uudelleen penkkiurheilijan. Näissä paikallisotteluissa on äärimmäisen mukava käydä. Täällä urheilulla on paikkansa, urheilu on oi-

keasti osa yhteisöä. Peli on tärkeä viikoittainen tapahtuma. Urheilu tälläkäläisittäin tärkeä small talkin aihe. Urheilu yhdistää. Ero Helsinkiin on tavattoman suuri.

Usein Ässien pelissä jäähallissa seisokseen seisomakatsomossa. Se on minulle tapa opetella tätä yhteisöä, olla keskellä seisomakatsomoa ja kuunnella, miten kommentoidaan peliä. Se on erittäin hauska kokemus. Jos ottelua ei jaks seurata seisaaltaan, ottelu on tylsä.

Aika usein olen seurannut ottelun loppuun saakka ja sieltä muutaman mainiota tuokioita on jäänyt mieleen. Ässien seisomakatsomossa solvataan aika rankasti vastustajia ja selvästi henkeen kuuluu se, että myös solvataan niitä parhaita pelaajia, kuten Raimo Helmistä ja Ville Peltosta.

Vuosi sitten olin katsomassa Ässät-Jokerit-peliä. Se oli hyvä ottelu, tasainen ottelu. Ville Peltonen oli aivan erinomaisessa kunnossa, aivan loistavassa kunnossa. Ja koko ajan katsomo huusi ja solvasi Villeä. Sitten tuli jälleen tilanne: Ville pisti niin sanotusti kahville kaksi Ässien puolustajaa jollain tempulla. Kaveri siinä vieressäni, joka oli solvannut Villeä, sanoi: "Oho, jumalauta!" Tunsin kuinka syvältä se tunnustus tuli. Ja sen jälkeen hän jatkoi taas sitä solvaamista.

Näen urheilussa valtavan mahdollisuuden paikallistunnon vahvistajana. Globaalissa maailmassa kansallisvaltioiden asema joka tapauksessa heikkenee ja samalla kansallisen urheilun asema heikkenee. Globaalissa maailmassa urheilu kuitenkin pärjää ja siinä on myös olympialiikkeen suuri mahdollisuus. Tarvitsemme ylikansallisia globaaleja asioita, jota olympialiike parhaimmillaan on. Voimme seurata maailman parhaita ammattijääkiekkoilijoita, mutta käydä myös Ässien peleissä ja nauttia molemmista asioista ihan samalla tavalla.

Paikallisestikin urheilun moraalini on kuitenkin kestettävä. Täällä Porissakin meillä on aivan tarpeeksi esimerkkejä siitä, kuinka urheiluseuratoiminnassa on ajateltu, että tarkoitus pyhittää keinot. On ajateltu, että yhteiskunnan sääntöjä voi venyttää tai niitä ei tarvitse pikulleen noudattaa.

Näitä viime vuosikymmenien sotkuja on selvitelty raastupaa myöten.

Porilaisittain opetus on kuitenkin kristallinkirkas: parempi alasarjoissa kuin raastuvassa. Jos rehellisillä keinoilla ei menestytä, muilla keinoilla saavutetulla menestyksellä ei ole mitään merkitystä.

Urheilun perusasiat eivät kritiikistäni huolimatta mihinkään muutu - hyvät perusasiat. Yhteisöllisyyttä pidän äärimmäisen tärkeänä asiana. Näen siinä myös urheilulle suuren mahdollisuuden. Hieno asia on myös urheilun nuoruus. Juuri siksi kuvasin oman sukuni sukupolvia ja heidän asennettaan urheiluun ja urheilun merkitystä heidän elämässään. Kuinka nopeasti on tapahtunut tavattoman paljon.

Luojan kiitos urheilu muuttuu. Uusia lajeja syntyy vaivaksi saakka, se on hyväksyttävä. Mitä ihmettä ovat nuo skeittaajat? He ovat urheilijan näköisiä, mutta eivät oikein sovi järjestelmään.

Urheilun voimakas evoluutio on urheilun voima, urheilu pakenee määritelmiä ja kahleita. Urheilun voima löytyy myös aivan itsekäästi ajatellen yksilöstä itsestään.

Mietin itseäni: käyn silloin tällöin urheilukilpailuissa edelleen osanottajana – mitä sieltä haen? Haen äärielämyksiä, extreme-tunnetta, sitä kuinka vanha mies menee mittauttamaan itsensä. Tuloksilla ei niin paljon väliä, vaan sil-

lä että voittaako itsensä munaamisen pelon, kestääkö kivun. Mukavaa se on.

Toinen asia on urheilun yhteisöllisyys. Yksilön oma kokemus ja elämys on tärkeä. Tämä on muuten viestini kaikille veteraanuurheilijoille: veteraanuurheilun tuloksia ei tarvitse julkaista lehdessä. Jos yksilölle ei riitä se, että hän käy kilpailuissa ja vertaa omia tuloksiaan, niin sitten hän harrastaa väärin perustein veteraanuurheilua. Tästä asiasta saan aina puhelinsoittoja.

Urheilun merkitys kiteytyy minulle muutaman tunnin kuluttua. Tuoriolan koululla kokoontuu kello 15 koripalloseura Gorillat. Siellä ei harrasteta mitään Nuori Suomi -urheilua, vaan hillitöntä vanhojen miesten melskaamista. Virheitä ei tunnusteta ja armoa ei anneta. Oman tason mittaaminen, oma kokemus ja toisaalta se sosiaalinen tyydyttävyys palloilupeleissä! Se tarjoaa yhteisön ja sosiaalisia elämyksiä.

Hyvät kuulijat! En tiedä kovin paljoa media viha-rakkaus-suhteesta, ehkä vähän kuitenkin rakkaudesta ja jopa vihasta. Tuntuu kuitenkin, että kerta toisensa jälkeen annan anteeksi urheilulle, vaikka se tänä aamuna onkin vaikeaa. Toivon aina, että urheilu olisi vihdoinkin oikeasti muuttunut ja ottanut opikseen.

Toisaalta, ehkä se turmeltunut urheilu onkin jo menneisyyttä. Urheilu kehittyy, muuttuu, uudistuu. Ehkä nuo pipopäät skeittaajat ovat urheilun johtotähtiä. He vievät urheilun kummalliseen suuntaan, eivätkä suinkaan huippu-urheilun valmennuskeskukset.

Elämys, itsensä voittaminen, yhteisöllisyys, todelliset arvot: jos urheilu ne pystyy tarjoamaan, urheilu voi hyvin.

Tapani Ilkka
Olympiakomitean puheenjohtaja

RAHASTA VAI RAKKAUDESTA?

Arvoisa yleisö, hyvät ystävät!

Haluan kiittää Porin kaupunkia olympialiikkeen puolesta tästä mahdollisuudesta ja näistä upeista olosuhteista.

Eilen sain Kanadasta sähköpostiviestin näistä USA:n doping uutisista. Voin sanoa, että tunsin syvää tyytyväisyyttä, mutta myöskin syvää surua tapahtuneesta. Jos joku urheilun parissa oleva henkilö sanoo, ettei olisi odottanut tätä tapahtumaa, valehtelee. Kaikki me suuressa urheilumaailmassa olemme odottaneet, että jotain täytyy tapahtua perussysteemeissä, jotta voidaan sanoa, että järjestelmä toimii. Nyt näin voidaan sanoa.

Vielä on eräitä sellaisia maamerkkejä, joita odotellaan toteutuviksi. Se kuuluu tähän liikkeeseen, tähän urheilun puhdistumissysteemiin. Ennen kuin näissä isoissa maissa tapahtuu riittävästi, ei ole päästy asian ytimeen. Siihen asti me pienet kärvistelemme, ihmettelem-

me ja olemme vaikeuksissa. Todellisiin majakoihin pitää päästä kiinni, jotta antidoping-asiassa voidaan harpata eteen päin.

Antidopingjärjestö WADA on maailman huipulla: se on Kansainvälisen Olympiakomitean perustama järjestö, jonka rahoitukseen sittemmin tulivat valtiot mukaan. KOK maksaa puolet kustannuksista, valtiot toisen puolen. Nyt WADA:n toimintaa häiritsee se, että eräät valtiot, isot edellä, eivät ole hoitaneet velvollisuuksiaan. Muun muassa USA, itänaapurimme ja Italia, jolla on suuri määrä urheilun vaikuttajia, eivät ole maksaneet maksujansa WADA:lle. Tämä johtaa siihen, että järjestelmä on suurissa talousvaikeuksissa. Mutta tilanne on parantumassa myös tällä rintamalla.

Korostan julkiselle sanalle sitä, että en ole täällä moittimassa enkä haukkumassa julkista sanaa, enkä myöskään esillä olevia lajeja tai urheilijoita sellaisenaan: tarkastelemme ilmiötä ja siihen liittyviä asioita.

Kysymys on siis: rahasta vai rakkaudesta? Olympiakomitea on tuonut asian tällä viikolla julkisuudessa esiin, ja tulette näkemään, että jatkamme tätä hyvinkin perusteellisesti. Meitä askarruttaa nykyään, millainen kuva suurella yleisöllä, poliittisilla päättäjillä, yritysjohtajilla on suomalaisesta huippu-urheilijoista ja suomalaisesta huippu-urheilusta.

Poliittiset päättäjät ovat parin viime vuoden aikana julkisuudessa korosta-

neet, että urheilu on kansanliike, josta huippu-urheilu pitää erottaa. Asiaa on pohtinut jopa pari komiteaa, mm. yhden miehen komiteana Lauri Tarasti, joka mietinnössään esitti, että huippu-urheilu pitää erottaa kansanliikkeestä ja että kansanliike tulee taloudellisesti ja henkisesti vapauttaa huippu-urheilun aiheuttamista vaurioista. Huippu-urheilu tulkoon omillaan toimeen. Kysymys kuuluu: mikä huippu-urheilu tulkoon omillaan toimeen? Tätäkin asiaa haluamme pohtia.

Tässä tuttuja otsikoita viime aikojen lehdistä: "50 000 euroa sekunnissa", "Miljoonan taalan mies", "Niemisestä pian taalamiljonääri", "Urheilijoiden palkoista jopa 50 000 euroa verovapaasti rahastoon".

Voisin väittää, että viimeainittu otsikko perustuu täydelliseen väärinkäsitykseen: tässähän nimenomaan verotajan kanssa on sovittu pelisäännöistä. Rahastorahoista maksetaan verot siinä vaiheessa, kun ne nostetaan. Ne ovat rahastossa siksi, että urheilija pääsee kehittämään itseään.

Silloin, kun niitä nostetaan rahastosta muuhun kuin harjoitteluun tositteita vastaan, niistä maksetaan vero. Mutta tällaisen otsikon lukiessa tulee kuva, että kyseessä on 50 000 euroa veroton tulo. Niin ei ole.

Pohdittaessa valtiovallan ajamaa eriyttämiskysymystä on syytä miettiä huippu-urheilun ja kansalaistoiminnan luonnetta. Huippu-urheilussa on useita eri vivahteita. Yhtäältä on taloudellisen voiton tavoitteluun perustuvaa huippu-urheilua. On perustettu urheiluun viljalti osakeyhtiöitä, ja sanotaan että se on bisnesurheilua. Tosiastassa täytyy sanoa, että edes Jokereiden kaltainen firma ei ole vielä puhdasoppisesti tällainen yhtiö.

Bisnesurheilu tarkoittaa osakeyhtiöitä, jotka pystyvät jakamaan osinkoja eli tekemään omistajilleen rahaa. Sellaisia

seuroja meillä ei Suomessa tällä hetkellä ole.

Suomessahan meillä ei ammattuurheilu ole jääkiekkoa lukuun ottamatta lainkaan realistisella pohjalla. Siitä kertovat seurojen suuret taloudelliset vaikeudet, joita on vielä paljon maton alla. Siitä kertovat NHL, Italian A-liiga, Saksan jalkapallon pääliiga ja Englannin jalkapallon valioliiga, joissa homma on karannut käsistä. Sieltä alkaa suuri amatööriurheilun takaisintulo.

Saksassa viime kaudella 400 ammattijalkapalloilijaa oli työttömyyskortistossa, koska seurat eivät pysty maksamaan heidän palkkojaan. NHL:n tuleva työsulku on suuri edistysaskel oikeaan suuntaan. Se korjaa rakenteita ja ehkä karistelee väärää mielikuvaa NHL:n ihanuudesta. Minulle se on aina ollut suuri kupla.

Ammattimainen huippu-urheilu on seuraava vaihe, joukkuelajeissa ja yksilölajeissa. Meillä on sekä yksilö- että joukkuepuolella urheilijoita, jotka saavat merkittäviä sopimussummia. Tässä pätee varmaan se vanha kunnon sanonta, että ei hullu ole pyytäjää, vaan se joka maksaa. Pyytäjää löytyy, mutta maksajan löytäminen onkin se varsinaisen tempu.

Seuraavaksi tulee taloudellista tuottoa urheilijalle mahdollisesti antava huippu-urheilu. Tällaisista urheilijoista meiltä löytyy esimerkkejä sekä kotimaisista sarjoistamme että kansainväliseltä puolelta. Mutta korostan esimerkkinä: Olympiakomitea teki vuoden 1995 jälkeen tiukan ratkaisun, että esim. jääkiekolle myöntämämme valmennustukiraha ei suinkaan mene jääkiekon A-maajoukkueelle vaan niin sanotulle olympiajoukkueelle, eli alle 20-vuotiaiden joukkueelle. Turha meidän on maksella pikkurahoja ammattilaisille, jotka eivät käy koskaan edes leireillä - ei ole mistä maksettaisiin.

HUIPPU-URHEILUN STRATEGIAN EHDOTUS LISÄRAHOITUKSEN KOHTEISTA

1.	ADT:n taloudelliset resurssit turvattava tehokkaan antidopingtyön toteuttamiseksi	
2.	Vuodesta 2003 alkaen:	
	• Valmennus- ja harjoittelukeskusten kehittäminen	
	• ammattivalmentajien palkkaus	350 000 €
	• valmennuskeskusten käyttötuki nuorille huippu-urheilijoille	200 000 €
	• Palloliigajoukkueiden tukijärjestelmän kehittäminen	350 000 €
	• Urheilijoiden terveydenhuoltojärjestelmä	100 000 €
	• Lajiliittojen kumppanuusohjelman kehittäminen ja toteutus	100 000 €
	• Paralympisyhdistyksen valmennusmäärärahan lisäys	200 000 €
	• Huippu-urheilun sidosryhmätutkimus	100 000 €
3.	Vuodesta 2004 alkaen:	
	• Urheilija-apurahojen määrän lisäys	200 000 €

Toinen esimerkki on Jarkko Nieminen. Hän on fiksu kaveri. Viime vuonna annoimme hänelle hädissämme jonkun 2500 euroa. Mutta kun hänen kanssaan kävimme keskustelun, hän sanoi, ettei hän odotakaan tukea: ei hänelle sellaiset rahat kuulu – antakaa niille, joille ne ovat tarpeellisia. Nieminen vapautti meidät kertaheitolla, eikä meidän tarvitse edes pohtia asiaa.

Näin on kaikkien muidenkin huippujen kohdalla. Otan toiseksi esimerkiksi Kalle Palanderin. Tiedämme, että hän on miljoonan taalan mies. Ei Kallen rahaa Kallelle annettu, mutta Kalle oli mittarina: kun maksoimme hänen osaltaan valmennustuen ja siihen liittyvät rahat, se raha meni alppinistien kehittämiseen, hänen takanaan oleville urheilijoille – ei Kallelle, koska hänelle se on ihan pikkuraha. Näin kumuloimme tuen kotimaisen vaikutuk-

sen hänen avullaan hänen omassa lajissaan.

Lopuksi tulee perinteinen huippu-urheilu sellaisenaan. Koko ajan tullaan lähemmäs kansalaistoimintaa. Huomautan, että suomalainen seuratoiminta, oli kyse minkälaisesta osakeyhtiöstä tahansa, ei toimi ilman kansalaistoimintaa. Suuri joukko ihmisiä myy pääsylippuja, kerää, valvoo, markkinoi ja tekee talkootyötä. Osakeyhtiöt eivät toimi, ellei takana ole vahva kansalaistoiminta. Jokainen urheilussa mukana ollut tietää, että näin se vain toimii. Katso mo perustuu kansalaistoimintaan: urheilun kansalaistoiminta kasvattaa katsojia.

Perinteiset huippu-urheilijat, suurissa ja pienissä lajeissa, eivät makaa eivätkä ryve isoissa rahoissa. He ovat nii-

tä, jotka tähtäävät olympiakisoihin, joukkoa, jonka avulla pitäisi Olympian areenalla rakentaa kansallista itsetuntoa ja menestystä. Esimerkkejä ovat Heli Koivula, Toni Nieminen, Pirjo Manninen, Hannu Manninen, Jarno Pihlava, Jere Hård, Markus Pöyhönen, Arsi Harju, Aki Parviainen, Janne Holmén, Sami Uotila, Mikko Ronkainen, Veli-Matti Lindström ja monet muut.

Tämä on sitä perinteistä huippu-urheilua, kaukana miljonääriurheilijoista kertovista kuvista ja otsikoista. Nämä ovat lajiliittojen maajoukkueurheilijoita. Menemme Ruotsi-maaotteluun kolmimiehisin joukkuein: hienoa, taistelevaa, vanhanaikaista yleisurheilua. Tulokset ovat kansainvälisesti ajateltuna piirikunnallisella tasolla, mutta kisa on upea ja on mukavaa olla läsnä.

Jääkiekossa otteluita ei voi verrata keskenään, mutta yleisurheilu on siitä armotonta, että tuloksia voi aina verrata keskenään. Amerikkalainen kulttuuriri, joka on meilläkin levinnyt huippu-urheiluun, on jakanut käsitystä: 'onpa kaukana maailman kärjestä, mikä tulos tuo nyt on?' Mutta yleisurheilumaaottelu tarjoaa upeaa taistelua, joka on urheilun perusolemus.

Henkilökohtaisesti olen aikaa sitten luopunut yleisurheilun GP-kisojen seuraamisesta. Katson yleisurheilua ainoastaan olympiakisoissa, MM-kisoissa, EM-kisoissa ja jossain Ruotsi-maaottelussa. Ne ovat minusta todellista yleisurheilua. Siellä nähdään järjenkäyttöä, aivoituksia, kunnon taktiikkaa, rohkeutta tehdä ratkaisuja kisassa, jossa ei jänniksiä ole mukana.

Se on minun yleisurheiluni, joka alkoi 6-vuotiaana, Partalankoskella soraatiellä – tietämättä edes mitä on yleisurheilu. Ei ollut televisiota, oli vain radio, joka rätsi. Eikä kukaan pystynyt Partalankoskella huopatehtaan kupeessa näyttämään minulle, että tämä on yleisurheilua.

Mutta juosta osattiin: laitettiin viiva ja toinen viiva ja sitten katsottiin kuka on paras. Hyppätiin penkalta alas sora-monttuun – sinähän pääsi pitemmälle kuin tasaisella maalla. Sittemmin luin liikunnanhistorian oppikirjoista Jyväskylässä opiskellessani, että näin ne kreikkalaisetkin tekivät. Hyppäsivät ylhäältä alas ja mittasivat, kuka hyppäsi pisimmälle alas. Vanha laji, mutta pikukupoikana keksittiin. Haluttiin lentää pitemmälle, oli hienoa lentää.

Suomalaisen urheilijan tukimuotoja ovat Olympiakomitean valmennustuki lajiliitoille, Olympiakomitean valmennustuki urheilijoille, opetusministeriön urheilija- ja valmentaja-apurahat sekä Olympiakomitean sairauskuluvakuutus.

Sijoitamme tänä vuonna 180 000 euroa urheilijoiden sairauskuluvakuutukseen, mikä on siis jotakin muuta kuin lisenssi. Sairauskuluvakuutus merkitsee sitä, että urheilija on täysin vakuutettu akillesjänne-, olkapää-, ym. vammojen varalta, mutta se edellyttää että meillä on olemassa oma henkilökohtainen lääkäriverkostomme, jota olympiaylilääkäri Aki Hintsu johtaa. Se on täydellinen vakuutusturva kaikkia vammoja varten. Lisenssivakuutus korvaa vain akuutit vammat, ei siis esimerkiksi akillesjännevammaa, joka syntyy pitkäkestoisesti.

Lisäksi urheilijat saavat tuloja kilpailuista ja yrityssopimuksista sekä tukea seuroiltaan. Tässä onkin perinteisen urheilun koko tulonmuodostus. Kun puhumme suomalaisesta huippu-urheilusta, minulle juuri tämä merkitsee sitä. Tässä on olympiaurheilun pohja. Tämäkö on nyt sitten se asia, joka pitää erottaa kansanliikkeestä, jonka pitää tulla omillaan toimeen?

Suomalaisen huippu-urheilun juuret ovat syvällä kansalaistoiminnassa. Kun kansalta kysyttiin kaksi kuukautta Lahden dopingtapausten jälkeen – silloin tehtyyn kolmanteen valtakunnalliseen

liikuntakulttuuritutkimukseen vastasi 5500 19–65-vuotiaista henkilöä koko maassa – 78% kansalaisista ilmoitti, että suomalaisten urheilijoiden kansainvälinen menestys on melko tai erittäin tärkeää. Vain yksi prosentti oli sitä mieltä että missään tapauksessa ei sellaista tarvita.

Syntyi mielenkiintoinen tilanne: maassa on voimakas kanta, että huippu-urheilu ja kansalaistoiminta pitää erottaa toisistaan, mutta samaan aikaan me haluamme valtavasti menestystä.

Tätä asiaa ryhdymme nyt pohtimaan.

Huippu-urheilu on pääosiltaan kansalaistoimintaa, se on yhteiskunnan kannalta hyväksyttävää ja tärkeää toimintaa. Urheilijat ovat esikuva- ja lähettiläsroolissa. Nyt viime päivinä on muodostunut varsin mielenkiintoinen tilanne. Me olemme kahdella viime olympiadiilla olleet Ruotsin kanssa tasavertaisia kun otetaan huomioon kesäakisat ja talvikisat yhteensä. Jopa voitimme heidät, kun Atlantan ja Nagan-

Porilainen olympiavoittaja Kaarlo Kangasniemi, Olympia-Akatemian istunnon itseoikeutettu kunnivieras.

on mitalit lasketaan yhteen. Meille tuli näistä kisoista muistaakseni 16 mitalia, Ruotsille vain 15. Vuosien 2000 ja 2002 kisojen mitalien yhteismäärässä olimme tasoissa.

Nyt yhtäkkiä Ruotsi ilmoittaa haluavansa ottaa Ateenasta vähintään 20 mitalia, ja viime viikonlopun perusteella heillä on siihen aivan täydet mahdollisuudet. Viime viikonloppuna Ruotsi sai pyöräilyn maailmanmestaruuden ja melkein naisten jalkapallon maailmanmestaruuden. Viime mainittu oli huikea saavutus: tuli vain hopeaa, mutta kaikki tunsivat suurta iloa. Ruotsin yhteiskunta ikään kuin pääsi Anna Lindhin tapauksen yli. Ruotsin miesten jalkapallojoukkue selvisi suoraan karsinnoista EM-lopputurnaukseen. Muistatte myös toki kaikki Pariisin yleisurheilun MM-kisojen ruotsalaisen tähtisateen.

Olen seurannut viime vuosina nuorten 16–17-vuotiaiden olympiapäiviä. Noin kymmenen vuotta sitten Ruotsissa oltiin sitä mieltä, ettei sellaisia päiviä kannata järjestää lainkaan. Nyt he toivat valtavan ison joukkueen ja olivat finaaleissa joka lajissa. Saman teki Norja, joka vielä neljä vuotta ei tuonut paikalle yhtään nuorta.

Käynnistimme Atlantan jälkeen oman 18–23-vuotiaitten olympialupausten ohjelman. Nyt meillä on koulutusohjelmatarkkailu, opinto-ohjaajat ja lääkäriverkostot; kaikki asiat käydään läpi. Toimenpide on hyvin hoidettu ja oikean suuntainen. Ruotsalaiset kyselivät meiltä 1996-98, mitä me oikein puuhaamme. 1998 he käynnistivät oman 'Talent programinsa'. Tämä porukka, joka heillä nyt menestyy, on juuri sitä joukkoa.

Tällä hetkellä Ruotsin valtio panostaa rajusti huippu-urheiluun. Miksi?

Siksi, että heidän käsityksensä, ylimpiä viranomaisia myöten, on se, että

heidän huippu-urheilijansa ovat esikuvia nuorisolle ja Ruotsin yhteiskunnan lähettiläitä maailmalla. Ruotsissa huippu-urheiluhenki on todella korkealla meihin verrattuna. Olemme janan ääripäissä tällä hetkellä, siitäkkin huolimatta, että meillä kansasta 78% ilmoittaa, että menestys on tärkeää. Mutta henki yhteiskunnassamme, ei vain Lahden tapahtumien jälkeen vaan jo ennen sitä, on ollut totaalisesti huippu-urheilun vastainen. Siitä löytyy paljon esimerkkejä.

Miten asia on: haluammeko menestystä vai emme? Ellemme, voimme yhtä hyvin lopettaa koko toiminnan. Mutta nyt ikään kuin roikumme löysässä hirressä kaiken aikaa. Käsitteet ovat sekaisin.

Onko huippu-urheilulla enää mitään tekemistä kansallisen identiteetin kanssa? Sen voin sanoa omasta kokemuksestani, että luonnollinen kansainvälinen vuorovaikutus on huippu-urheilussa itsestäänselvyys. Se on nuorourheilussa itsestäänselvyys, se on luonnollista, helppoa; siinä ei tunneta roturajoja.

Huippu-urheilulla on huikea viihdearvo. Sillä on terveysvaikutuksia, kaikesta huolimatta. Kannamme tällä hetkellä suurta vastuuta ja hoidamme huolella myös urheilijoiden terveyttä – mitä ei aina ole tehty. Huippu-urheilulla on myös taloudellisia ja työllisyysvaikutuksia.

Huippu-urheilu tarvitsee yhteiskunnan tukea ja on meidän käsityksemme mukaan siihen oikeutettu.

Tätä varten, yhteistyössä Olympiakomitean kanssa, opetusministeriö asetti 13.3.2003 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin tehdä ehdotus huippu-urheilun valtakunnallisten kehittämisen ja toimintavastuiden sekä työnjaon selkiyttämiseksi opetusministeriön tukipolitiikan näkökulmasta.

Tämä siksi, että opetusministeriöhän ei voi ruveta järjestelemään aatteellisen yhdistyksen toimintaa. Yhdistysvapaus estää sen. Mutta heillä on oikeus tulla asiaan mukaan siten, että päätökset tehdään heidän tukipolitiikkansa näkökulmasta. Ehdotuksessa tuli ottaa huomioon huippu-urheilun eettisen perustan vahvistamiseen tähtäävät toimenpiteesitykset. Ryhmästä on täällä tänään mukana kulttuuriasiainneuvos Mirja Virtala. Olympiakomiteasta ryhmässä ovat mukana pääsihteeri Purontakanen ja valmennuksen johtaja Kari Niemi-Nikola. Puheenjohtajana toimii Kalevi Kivistö. Tammikuun loppuun mennessä he tekevät tästä esityksen, joka yhdistää kaikki tähän saakka tehdyt suunnitelmat.

Tällä hetkellä huippu-urheiluun suunnattava suora valtion tuki on kuusi miljoonaa euroa. Jos sitä verrataan minkä tahansa muun pohjoismaan rahoitukseen, Islanti mukaan lukien, tilanne on kyllä onneton. Me emme ole vaatimassa suuria rahoja, tunnemme kyllä yhteiskunnallisen osamme, mutta mielellämme katselemme mitä ympärillämme tapahtuu. Mihin meitä verrataan? Kun olemme urheiluareenoilla, verrataan, että ei pärjätty Ruotsille, ei pärjätty Tanskalle eikä edes Norjalle. Missä on vika?

Olympiakomitean avustus em. summasta on jo kohta kymmenen vuotta ollut 2,8 miljoonaa euroa. Urheilija-apurahat 0,7 miljoonaa euroa menevät korvamerkittynä suoraan urheilijoille. Liitot saavat EM- ja MM-kisamatkoihin matka-avustusta 0,5 miljoonaa. Antidopingtoimikunta saa 1,2 miljoonaa euroa - Suomi on maailman toiseksi testaavin valtio Norjan jälkeen. KIHU eli Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus saa 0,8 miljoonaa euroa tutkimustoimintaan.

Nuorten lahjakkaiden urheilijoiden

tukiohjelmassa tullaan mielenkiintoi-
seen asiaan. Me käynnistimme ohjel-
mamme syksyllä 1996, Ruotsi omansa
syksyllä 1998. Ruotsin tulokset ovat
nykyään aikamoiset. Mihin Suomen 430
000 euroa menevät?

Noin puolet menee urheilijoiden tu-
keen. Otamme noin 40 talvilajien ja 60
kesälajien urheilijaa leiritykseen. Siellä
jokainen urheilija, joka vuosi, haasta-
tellaan henkilökohtaisesti. Urheilume-
nestys, koulumenestys, elämäntapa,
suhde valmentajaan, valmennukselli-
nen tilanne ja rahoitustilanne kartoite-
taan tarkasti. Kun valmennuspäällik-
kömme Kari Niemi-Nikkola tuli tehtä-
vänsä, niin voidaan sanoa, että hän
tuntee jokaisen urheilijan usealta vuodelta
joka asian tarkkuudella. Häntä ei
sumuteta.

Meillä on hyvin pitkä kehitys taka-
na. Siihen kuuluu myös opintosihtee-
rikysymys, joka käynnistettiin tällä
olympiadilla yhteistyössä ministeriön
kanssa. Toimeen tuli Tuuli Merikoski-
Silius.

Katsotaanpa mitä naapurimaa tekee.
Ruotsin valtio investoi nuoriin urheili-
jalupauksiinsa 15 milj. kruunua, minkä
lisäksi se antaa 3,5 milj. kruunua para-
lympia-toimintaan. Ruotsin yrityksiltä
kertyy 15 milj. kruunua ja paralympial-
le 3,5 milj. kruunua. Yhteensä tälle 'ta-
lent programille' Ruotsissa tulee 30 milj.
kruunua, eli 3,3 milj. euroa, kun meidän
vastaava summamme on 430 000
euroa yhteistyökumppaneidemme
Rautakirjan, Soneran ja Veikkauksen
kautta. Sillä rahalla meidän on tultava
toimeen.

Ruotsin luvut ovat kahdeksan kertaa
suuremmat, mutta kyllä se sitten nä-
kyykin. Heillä on paljon yhteisiä leiri-
tyspäiviä ja paljon henkilökohtaista
valmennusta; tuetaan urheilijoiden seu-
rataustaa jne. Mihin tämä perustuu?

Ruotsi, Tukholma, haki näitä olym-

piakisoja, jotka ensi vuonna pidetään
Ateenassa. Tukholma hävisi. Ruotsin
hakukomitean puheenjohtajana toimi
herra Gyllenhammar, joka osti Helsin-
gin pörssin. Hän hankki ruotsalaisesta
yrityselämästä valtavan tukiryhmän
perustamalleen hakusäätiölle. Kisoja ei
saatu, mutta rahat jäivät talteen. Gyl-
lenhammar esitti yrityksille: pidetään
säätiö yllä ja ryhdytään nostamaan ja
rakentamaan ruotsalaista urheilua to-
den teolla. Niin myös päätettiin. Sieltä
tulee se 15 miljoonaa kruunua. Ruot-
salainen yhteiskunta ajattelee, että tämä
asia on tärkeä. Edellä mainitun lisäksi
heillä on Ateenaa varten satoja yrityk-
siä, jotka ovat tulleet lisäpanoksilla
hankkeeseen mukaan. Sen lisäksi Ruot-
sin valtio panostaa vahvasti.

Edellä mainitun opetusministeriön ja
Olympiakomitean työryhmän tehtävänä
on priorisoida suomalaisen huippu-
urheilun lisärahoitustarpeet. Meillähän
on kolmas Huippu-urheilun strategia,
joka tehtiin allekirjoittaneen johdolla.
Strategiaa laatimassa oli mukana minis-
teriön ylimpiä virkamiehiä ja urheilu-
järjestöjen edustajia, ja se luovutettiin
ministerille vuonna 2002. Työryhmän
tehtävänä on kartoittaa olemassa ole-
vat resurssit, jotka ovat nykyisin varsin
hajallaan. Ne suunnataan mahdollisim-
man tarkkaan, jotta niitä voitaisiin hyö-
dyntää paremmin. Tärkeitä kohteita
ovat koulutuskeskukset, valmennuskes-
kukset sekä lisäksi KIHU. Ryhmän teh-
tävänä on lisäksi esittää uusia resurs-
seja valittuihin huippu-urheilun kehittä-
miskohteisiin.

Rakentamiseen meillä sen sijaan ei
ole mitään tarvetta: meillä on toimiva
urheilupaikkajärjestelmä, ja kunnat sekä
valtio panostavat hyvin upeisiin urhei-
lukeskuksiin. Nyt me tartumme joka-
päiväiseen ohjaustoimintaan. Se on
meidän probleemimme.

Huippu-urheilun strategian ehdotuk-

nessa lisärahoituksen kohteista puuttuu joka euromäärästä ykkönen edestä. Jos olisimme Ruotsissa, sellainen voitaisiin kivuttomasti lisätä joka kohtaan.

Ehdotuksessa ovat kuitenkin juuri ne asiat, jotka edellä olivat esillä. Voimavaroja ei käytetä seinien rakentamiseen vaan ihmisiin, ihmisten väliseen toimintaan ja laadukkaaseen, kokonaisvastuulliseen kehittämiseen.

Kaikesta huolimatta: urheilu on ikuista. Tässä monimuotoisuudessaan, tässä värikkyudessaan, dynaamisuudessaan, se on omalla tavalla ikuista. Se on rakennettu meihin sisälle, me haluamme liikkua.

Minulla on kaksi tyttärendoikaa, neljä- ja viisivuotiaat. Kukaan ei ole heille ikinä opettanut kilpailemista, mutta siitä huolimatta, koko ajan, sisällä tai ulkona, on aina joku kisa käynnissä. Toinen on suuntautunut hienovaraisiin lajeihin. Kukaan ei ole koskaan sanonut, että pitää opetella näitä asioita. Hän lyö

golfpalloa, hän pelaa jalkapalloa.

Toinen on sitä mieltä, että 'mä olen vaan painija'; aina vääntämässä niskaa – vanhempi veli on tosi kovilla hänen kanssaan. Onnettomasti hänen isänsä vei hänet viime vuonna nassikkapainitilaisuuteen, jossa ainut asia, minkä hän oppi, oli lonkkaheitto. Nyt vanhempi veli aina silloin tällöin tömähtelee kovalle puulattialle, kun nuorempi aina lähestyy kuin painija. Eikä suvussa ole ollut, ellei sitten piilevänä, painigeenejä. Mutta näin asia vain menee.

Kahden viime vuoden aikana olen lukenut paljon lehtiä. Mihin yhteiskunnan osa-alueeseen tänä päivänä voi sokeasti uskoa moraalisesti ja eettisesti, leimaamatta ketään? Niin paljon ovat perusarvot kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla olleet koetteilla.

Mutta siitä olen samaa mieltä, että urheilu yhdistää.

Helvi Walli

Satakunta Sports Academyn puheenjohtaja

OPISKELUN JA URHEILUN YHDISTÄJÄ – SATAKUNTA SPORTS ACADEMY (SSA)

Urheilijan menestyminen kilpaken-
tillä riippuu monista tekijöistä ja
vaikka julkisuudessa luodaan kuvaa ta-
loudellisesti hyvin toimeentulevista
huippu-urheilijoista, on se todellisuut-
ta vain harvoille. Unelma rahakkaasta
ammattilaisurasta väikkyekin monen
urheilua harrastavan nuoren mielessä
niin, ettei koulutus aina kiinnostaa, mutta
urheilijan on kuitenkin hankittava itsel-
leen koulutus urheilu-uran jälkeistä elä-
mää varten. Tietenkin urheillessaan
nuoren pitää saada kokea iloa, surua,
onnistumista ja epäonnistumista ilman,
että hänen minäkuvansa tai itsetunton-
sa kehitys on vaarassa. Saada olla va-
paa ”*turvassa*”, siinä on haastetta.

Vauhdilla mennään yhä ammattimai-
sempaan suuntaan välittämättä aina lail-
lisista keinoista, kuten viimeaikaiset
dopingskandaalipaljastukset osoittavat.
Harva hankkii urheilusta toimeentulon-
sa ja sitäkin harvempi ansaitsee urhei-
lemalla niin paljon, että voi elää sen
turvin urheilu-uran jälkeen. Opiskele-
malla urheilija turvaa sijoittumisensa
yhteiskuntaan, missä hän voi hyödyn-
tää uransa kokemuksia ja kontakteja
erilaisissa tehtävissä.

TAUSTAA – KUINKA TÄHÄN ON TULTU?

Satakuntalaisia urheilunuoria on kou-
lutettu Kuninkaanhaan urheilulukion
toimesta jo yli 10 vuotta, Porin opis-
toilla on ollut erinäisiä urheilijoille suun-
nattuja koulutuksia sekä Tampereen
teknillisen yliopiston URHO-projekti
1999–2002. Jos opiskelupaikkaa ei
omalta kotiseudulta löytynyt, se haeti-
tiin kauempaa. Hyvin usein opiskele-
maan lähtenyt jäi sille tielleen, ensin
elämänkumppani ja sitten myös työ-
paikka löytyvät opiskelupaikkakunnal-
ta. Voidaankin sanoa, että opiskelun ja
urheilun yhdistämismahdollisuuksien
puuttaminen paikkakunnalta on työn-
tänyt muuttovirrat kohti niitä tarjoavia
keskuksia. Paikkakunnalta puuttunut-
ta urheilijoille kaikki koulumuodot kat-
tavaa järjestelmää edustaa Satakunta
Sports Academy, jonka kaltaisia verkos-
toja toimii myös muualla Suomessa.

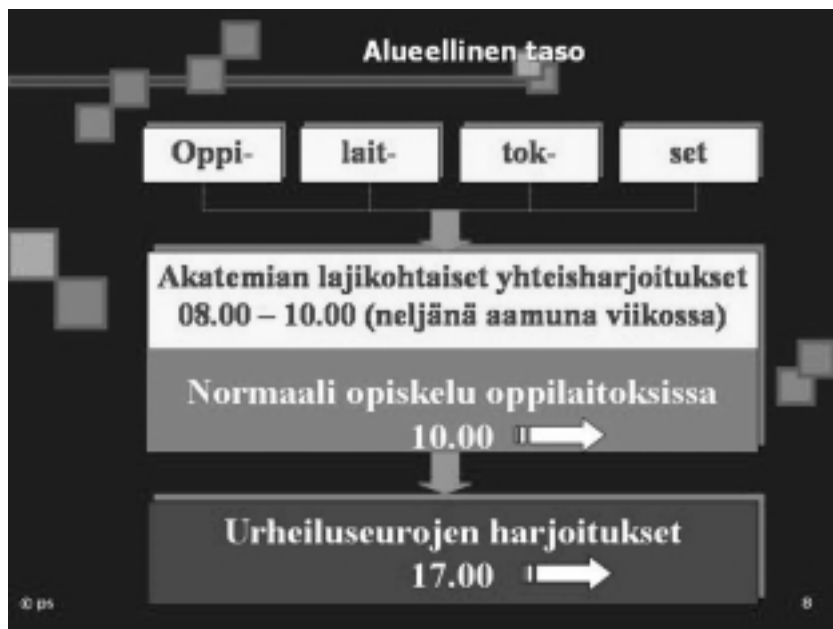
Etunenässä on Oulu, joka on toiminut mallina muille verkostoille.

Toimintaa ovat tukeneet lukuisat seminaarit, joita opiskelun ja urheilun tiimoilta ollaan järjestetty Porissa. Niissä ovat olleet alustajina Suomen entisiä ja nykyisiäkin huippu-urheilijoita ja -osajia, joista mainittakoon: Johanna Halakoaho, Risto Keskitalo, Tapio Korjus, Tommy Lindholm, Tuuli Merikoski-Silius, Timo Metsä-Tokila, Kari Niemi-Nikkola, Juha Rantasila, Kosti Rasinperä, Alpo Suhonen ja Juhani Tamminen.

Satakunta Sports Academy aloitti toimintansa syyskuussa 2002 EAKR-rahoituksella ja nyt toiminta jatkuu ESR-rahoitteisena, missä kootaan eri ikäiset ja eri sukupuolta sekä eri lajeja harjoittelevat lahjakkaat nuoret ammattimaisesti johdetun toiminnan piiriin. Ongelmaksi urheilun ja opiskelun yhdistäminen tekee se, että urheilijan on pystyttävä yhdistämään kaksi lähes joustama-

tonta ja erilaista maailmaa, missä vaikuttavia tekijöitä ovat mm. ajan ja ohjauksen puute, kokonaiskuormitus, poissaolot ja opintorahoitus. SSA – päivittäisharjoittelukeskus – yhdistää mainitut kasvualueet urheilijalähtöisesti toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi, missä urheilija pystyy harjoittelemaan ja kehittymään ammattimaisesti tutkintoon johtavien opintojensa ohessa haluamalleen alalle. Näin urheilija voi elää mahdollisimman normaalia elämää tussa ja turvallisessa ympäristössä. Tutkimuksen mukaan urheilijan koulutuso vaikuttaa myös hänen uransa pituuteen. SSA-urheilijoita on 158.

Hankkeessa, joka tukeutuu Satakunnan liikuntastrategiaan, ovat mukana Porin keskeisimmät oppilaitokset, urheilulukiosta yliopistoon, jotka tarjoavat opiskeluun lukuisia suuntautumisvaihtoehtoja. Jokaisessa oppilaitoksessa on yhdyshenkilö, jonka tehtävänä on

auttaa urheilijaa opiskelun ja urheilun yhteensovittamisessa sekä muissa opiskeluun liittyvissä kysymyksissä. Myös yhteistyötä sekä oppilaitoksen sisällä että toisten oppilaitosten kanssa ollaan lisätty. Urheilija saa Satakunta Sports Academyn kuvakortin, mikä oikeuttaa maksuttomiin harjoittelumahdollisuuksiin Porin kaupungin hallinnoimissa korkeatasoisissa ja monipuolisissa liikuntatiloissa sekä edullisesti toteutettavat testaus- ja lääkärinpalvelut ja ehkäisevää neuvontaa urheilun lieveilmiöistä. Lisäksi pyrimme järjestämään myös muita valmentautumiseen liittyviä palveluja hajautetun järjestelmän avulla, jotta voitaisiin ennalta ehkäistä mahdollisia vammarieskejä.

Porin kaupungin koulutusvirasto toimii SSA-hankkeen kokoavana voimana, jota hallinnoi eri oppilaitosten edustajista ja valmentajista koostuva johtoryhmä. Johtoryhmä hyväksyy ja erottaa urheilijat ennalta hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti, ja tarkistukset opiskelun ja urheilun etenemisestä tehdään oppilaitoskohtaisesti. Tehtävissään johtoryhmä seuraa urheilijan molempia kasvualueita pyrkien samalla monipuolistamaan hänen taustaverkostoaan. Mukana olevien oppilaitosten johto on sitoutunut yhteistyösopimuksella edistämään ja kehittämään urheilijoiden opiskeluedellytyksiä.

Mukaan valitut urheilijat, jotka ovat hankkineet opiskelupaikkansa itse yhteishaun ja/tai pääsykokeiden kautta, sitoutuvat tekemään henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (HOPS) ja etenemään sen mukaisesti. Satakunta Sports Academyn piiriin voi kuulua myös opiskelunsa päättäneet, joita tuetaan työelämään siirtymisessä sekä ammattitaidon ylläpitämisessä. Urheilijalla pitää olla henkilökohtainen valmennussuunnitelma ja hänen täytyy pitää omaa harjoittelu-päiväkirjaa sekä sitoutua SSA:n aamuharjoitukseen kolme kertaa viikossa. Mitä urheilijat kaipaavat ohjaukselta? Tukea, ymmärrys-

tä ja kannustusta omille ajatuksille ja ponnisteluille, tietoa opiskelusta ja vaihtoehtoista urheilun ehtoilla sekä taloudellista tukea.

Teemme jatkuvasti alueen vahvuudet huomioiden yhteistyöhakuisesti kehitystyötä alueen vaikuttajien, päättäjien, asiantuntijoiden ja julkisuutta edistävien tahojen kanssa. Tavoitteenamme on vakiinnuttaa Satakunta Sports Academyn toiminta ja saada sen vetovoimaisuus uusia haasteita vastaavaksi. Kaikki Satakunta Sports Academyssa mukana toimivat ovat sitoutuneet akatemian arvoihin sekä noudattavat sen sääntöjä.

VALMENNUS JA LAJIT

Valmennustoimintaa johtaa 11 valmennusvastaavaa seuraavissa urheilulajeissa: jalkapallo, jääkiekko, jääpallo, kamppailulajit, kestävyyslajit, nykytanssi, uinti, yksilölajit ja yleisurheilu. Muista lajeista voidaan ottaa mukaan kansallisella tasolla menestyneitä urheilijoita. Lajien välistä synergiaa pyritään kehittämään eri lajien yhteisharjoituksilla, joissa kehitetään muun muassa fyysisiä perusominaisuuksia. Akatemian harjoitusryhmät ovat haastavia ja kehittäviä. Eri ikäiset tytöt ja pojat harjoittelevat yhdessä ja pääsevät lisäksi tutustumaan muihin lajeihin ja saamaan vaihteita niistä.

Valmentajille olemme järjestäneet asiantuntijaluentoja mm seuraavista aiheista: urheilija/valmentaja – kokonainen ihminen tehtävineen, tarpeineen ja toiveineen; fyysisen suorituskyvyn parantaminen; motivaatioilmaston luominen sekä itsearvostus; huippu-urheilijaksi tähtäävän psykkinen valmennus; urheilijan ylikunto; valmentava johtaminen; ammattiin vai ammattilaiseksi; toimittajien näkökulmat sekä tunnevoimaa valmentamiseen. Asiantuntijaluennot ovat laadullisen toiminnan edellytys valmentajien ammattitaidon järjes-

telmällisessä kehittämisessä sekä uuden urheilutiedon välityksessä, koska mm. kansainvälisen tiedon seuraaminen käy entistä vaikeammaksi mittavan tarjonnan vuoksi. Toisaalta valtava kansainvälinen tietovaranto on potentiaali, jota SSAn kehitystoiminnoissa ei jätetä hyödyntämättä.

KANSALLINEN JA KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

Satakunta Sports Academy on niin kansallisen kuin myös kansainvälisen tason toiminnoissa mukana viemässä opiskelun ja urheilun yhdistämistä eteenpäin. Eri paikkakuntien akatemit toimivat omilla periaatteillaan ja harjoituskeskukset voivat olla mukana tuke-
massa toimintaa. Lisäksi akatemit pyrkivät toimimaan yhteistyössä siten, että nuoret voisivat suorittaa koulutuksensa kuuluvia kursseja muilla paikkakunnilla. Jatkokehittäminen edellyttää kuitenkin monien tahojen kiinteää yhteistoimintaa, jolla luodaan Suomeen toimiva kokonaisuus. Kansallisten toimintojen ohella olemme partnerina mukana Euroopan Unionin teemavuoden – liikuntakasvatus 2004 – hankkeessa, jonka tavoitteena on tiivistää koulutuslaitosten ja liikunta-alan järjestöjen yhteistyötä. Suomen hankkeen koordinaattorina ja hakijana toimii Ouluseutu Urheiluakatemia.

Kansainvälisestä etä- ja verkko-opiskelusta on Satakunta Sports Academylla hyvä esimerkki, kun FC Jazzin pelaaja Hermannin Vuorinen siirtyi pelaamaan jalkapalloa Saksaan ja halusi jatkaa opintojaan. SSA otti etäopiskeluhaasteen avosylin vastaan ja toteuttaa sen yhteistyössä Porin aikuislukion sekä Länsi-Suomen kesäyliopistokeskuksen kanssa.

TULEVAISUUS JA KEHITYSKOHEET

Jatkamme jo aloitettuja kehityskeskusteluja seurojen, liittojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa, jotta voidaan luoda yhteinen ”*käsikirjoitus*” tuleville toiminnoille. Jatkokehitystä tehdään ”*Urheiluklinikan*” ja opinto-ohjausjärjestelmän saralla. Laatumittareiden ja tiedonkulun tehokkuuden terävöittäminen sekä seurannan ja arvioinnin tarkennukset kuuluvat niin ikään tulevaisuuden toimenpiteisiin. Lisäksi toimenpidelistauksessa tulevat esiin koordinaatiojärjestelmän selkeyttäminen, ravintoasiat, puolustusvoimat, urheiluakatemioiden organisoituminen ja valtion rahoituksen piiriin pääseminen. Valtakunnallisesti tavoitteena on luoda Suomeen akatemiakeskusten verkosto, jotka tekevät tiivistä yhteistyötä keskenään sekä tukevat ammattivalmentajien hakeutumista akatemiakeskuksiin. Onkin syytä miettiä, miten saamme eri organisaatiot ja yhteistyötahot pysyvästi mukaan.

Suomen Olympiakomitea on jo pitkään ollut mukana kehittämässä nuorten urheilijoiden koulutusmahdollisuuksia. Olympiakomitean opinto-ohjaaja on ollut mukana SSA-hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa, koska heillä on halukkuutta kehittää paikallisia malleja, joiden puitteissa urheilijan on mahdollista yhdistää ammattimainen harjoittelu ja opiskelu.

Olemme varmasti yhtä mieltä siitä, että akatemioiden tulee yhdessä etsiä uusia keinoja ja toimintatapoja urheilijoiden opiskelumahdollisuuksille eri koulutusasteilla, jotta voimme vastata niiden 78 %:n kansalaisista mielipiteisiin, joiden arvion mukaan huippu-urheilu on Suomelle ja Suomessa tärkeää tai erittäin tärkeää. Mitä paremmat lähtökohdat, sitä varmemmin toteutuu myös toiveemme.

Jari Leinonen
Porin kaupungin koulutoimenjohtaja

URHEILUAKATEMIA JA PORIN KOULUTOIMI

Harva saa elantonsa urheilemalla. Porin koulutoimi on lähtenyt voimakkaasti mukaan SSA:n toimintaan, jotta nuorisolle annettaisiin kasvun mahdollisuus. Tavoite on huolehtia opintojen etenemisestä siten, että urheilu-uran jälkeen jokainen pääsisi hyvin kiinni täysipainoiseen ja tasapainoiseen elämään.

Aluekehityksen näkökulmasta on tärkeää, että huippu-urheilua voidaan harrastaa paikallisesti. Kaikesta globalisoinnista huolimatta elämän mahdollisuudet ovat paremmat omilla juurilla.

Olemme pyrkinneet rakentamaan SSA-järjestelmässä päivittäiset harjoittelumahdollisuudet. Rakentaminen on lähtenyt liikkeelle toisen asteen koulujen, lukioiden ja ammattioppilaitosten näkökulmasta. Mukaan on otettu huomioon myös perusopetusta. Porissa on perusopetuksen ja lukioiden piirissä noin 10 000 oppilasta, ammatillisella puolella opiskelijoita on noin 2500, yhteensä noin 13 000 opiskelijaa. Näistä 156 on urheiluakatemian piirissä.

Tarkoitus ei ole lähteä laajentamaan urheiluakatemian kokoa.

Perustana SSA-toiminnassa on urheilulukiomme, joka osallistuu toimintaan 90 oppilaan voimin. Nyt mukaan on saatu kaikki porilaiset toisen asteen oppilaitokset, ammattikorkeakoulu ja yliopistokeskus, niin että sieltä vain yksi pieni osa puuttuu.

Tulevaisuuden yksi kulminaatiokoh-

ta on siinä vaiheessa, kun ESR-rahoitus putoaa pois. Mikä on rahoitusmallin jälkeen? Onko mahdollista saada mukaan Olympiakomitea tai lajiliittoja? Kuten tiedätte, kuntatalous ei missään ole sellaisilla kantimilla, että kovin paljon voitaisiin suunnata lisävaroja myöskään koulutukseen.

Jatkohaaste on selkeä strateginen suunnittelu, jossa huomioidaan mm. ammattimainen tarjonta. Meillä pitää olla hyvät valmentajat viemässä asioita eteenpäin ja on yrittävä parantaa heidän resurssiaan. Opinto-ohjaustoiminnan lisääminen on myös tärkeä väline kasvatustyössä.

Yksi kasvatuksen perusasia on, että nuoret tarvitsevat aikuisen ihmisen, joka pystyy luomaan rajoja, mutta joka ennen kaikkea on ihminen ihmiselle.

Urheilijoiden kannalta tärkeä tavoite on sitoutuminen ja vastuuntunto. Kun lähdimme urheiluakatemia-toimintaan, tiesimme, että tämä pidentää toisen asteen opiskeluaikaa kolmesta neljään vuoteen. Urheilijoiden opiskelupäivät eivät voi olla yhtä pitkiä kuin muilla opiskelijoilla, tarvitaan joustoa ja henkilökohtaisia ratkaisuja.

SSA-organisaatio on tehnyt erinomaista työtä etsiessään yhteistyökumppaneita. Tämä toiminta ei onnistu yksinomaan yhteiskunnan tuella. Tarvitsemme sidosryhmien tukea. Yhtenä tärkeänä osana ovat yritykset, joiden

kanssa olemme tällä alueella tehneet yhteistyötä. Toivon että yhteistyöhalukkuutta löytyy.

Toivon että myös toiminnan ideologinen puoli etenee: tarkoitus on antaa nuorille mahdollisuus. En aina ymmärrä tämänhetkistä valtiovallan koulupolitiikan hätää tuottaa hirveän nopeasti työelämän palvelukseen nuoria. Tilanne on kuitenkin se, ettei sinne niin kiire näytä olevan. Luvattoman monet nuoret jäävät työllistymättä. Syntyy motivaatoristiriita: on kiire valmistua ilman tietoa työstä.

*Risto Keskitalo, opettaja, Kastellin lukio, Oulu
Ouluseutu Urheiluakatemia valmennusvastaava*

URHEILUAKATEMIAMALLI

Nykymuotoisen urheiluakatemiaan puolesta haluaisin kiittää Suomen Olympia-Akatemiaa lämpimästi siitä, että ensimmäisen kerran tällaisella arvovaltaisella foorumilla yhtenä päätetoimista on urheiluakatemiajärjestelmä. Sanoisin, että tämä on merkittävä päänsävyys urheiluakatemia toiminnalle.

Haluan kiittää Porin kaupunkia siitä, että se on ollut mukana järjestämässä tätä tapahtumaa ja siitä loistavasta yhteistyöstä, mikä Porin ja Oulun kaupunkien välillä on ollut jo useamman vuoden ajan.

Porin kaupunki on Oulun, Jyväskylän ja ehkä Helsingin kanssa samalla viivalla viemässä urheiluakatemiaa eteenpäin. Pori on edelläkävijä Suomessa näissä asioissa.

Aikaisemmista puhujista Jouko Jokinen ja Tapani Ilkka antoivat urheilusta hieman erilaisen näkemyksen. Minua kiinnosti se, että molemmissa puheissa kävi ilmi, kuinka nykyisessä suomalaisessa urheilussa on olemassa muutoksen tarve.

Toinen seikka, jonka Tapani Ilkka toi esille on, että yhteiskuntaa edelleenkin tarvitaan huippu-urheilun rahoituksessa ja huippu-urheilua eteenpäin vievänä tekijänä. Suomalainen yhteiskunta on kuitenkin sen verran pieni ja suomalainen raha, joka huippu-urheiluun käytetään, on niin pientä, että pelkästään urheilujärjestöjen omilla toimilla ja rahankeruujärjestelmällä ei edetä kovin pitkälle.

Tämä liittyy itse asiassa suurempaakin kokonaisuuteen Euroopan Unionin laajentumisessa. Liikunnasta, koulutuksesta ja kulttuurista vastaava komissari Vivianne Reding on todennut omista puheenvuoroissaan, että Euroopan Unionilla ja jäsenmailla on voimakas tarve olla mukana kehittämässä nykymuotoista urheilua ja liikuntaa ja jopa huippu-urheilua. Eli tämä kehityssuunta on voimassa myös muualla kuin Suomessa. Miten tämä asia mahdollisesti pitäisi järjestää?

Esitellessään Olympiakomiteassa suunniteltavia strategioita Tapani Ilkka kysyi: miten nämä asiat järjestetään

yksittäisen urheilijan näkökulmasta niin, että ne toimivat mahdollisimman hyvin?

Vastaus on urheiluakatemia.

Ensimmäinen tärkeä asia on määrittellä urheiluakatemia suhteessa muihin urheilutoimintoihin ja nykyiseen urheilujärjestelmään, koska me tulemme hie- man ulkopuolelta. Muista tahoista poiketen urheiluakatemia on kunta- ja oppilaitosrahoitteinen toimija. Eli ensimmäisen kerran kunta ja julkisyhteisö tuovat oman taloutensa tukemaan suoraan toimintaa. Kuten edellä jo mainittiin, meillä on Suomessa loistavat tilat. Huippu-urheilun tulosten tekeminen ei ole kiinni siitä, etteikö olisi opetustiloja, paikkoja ja välineitä.

Urheiluakatemit tuovat kuntarahoituksen myös toiminnalliselle puolelle, ja kohta esitän, kuinka suuresta asiasta on kysymys myös koulussa. Meillä Suomessa on siis valmennuskeskuksia, harjoittelukeskuksia ja urheiluakatemiaita. Näiden kesken pitäisi sopia työ- jaosta. Harjoittelukeskus on täysin eri asia kuin urheiluakatemia. Harjoittelukeskus on urheiluliton koordinoima laitos, joka keskittyy yhteen lajiin. Näillä ei ole suoranaista tekemistä urheiluoppilaitosten kanssa.

Urheiluakatemia toimii kuntarahoituksella, oppilaitosten ja urheilijoiden kanssa. Tässä yhteydessä en minä ole nähnyt missään virallisessa paperissa urheiluakatemiaan mainontaa, en strategioissa enkä missään muussakaan. Pikkuhiljaa alkaa kuitenkin olla aika ottaa tämä asia vakavasti.

Seuraavassa esimerkinomaisesti, miten Oulussa olemme tämän tehneet. Meillä on satakuusikymmentä urheilijaa ja kuusitoista eri lajia toiminnassa mukana. Meillä on kuusi valmentajaa, joista viisi päätoimisia. Pori on myös kehittämässä tätä valmennusjärjestel-

mää; me olemme jo päässeet siihen, että meillä on päätoimiset valmentajat, jotka vastaavat urheilijoiden valmennuksesta sekä huolehtivat myös koulutuksellisesta puolesta.

He ovat pääsääntöisesti vain ja ainoastaan tätä tehtävää varten. Meillä on kerrankin sellainen taho, joka koordinoi asioita lähellä urheilijaa, hänen päivittäisestä tarpeestaan lähtien. On hieno asia, että Olympiakomitea opetusministeriön rahoituksella on palkannut Tuulin tekemään valtakunnallista opinto-ohjausta. Pääsääntöisesti opiskelun ja urheilun yhdistäminen tapahtuu kuitenkin kyseisen oppilaitoksen tasolla. Sitä nimenomaan pitää kehittää.

Meillä on lisäksi erilaisia erityishankkeita, kuten Huippu-urheilija ammatitiin -hanke, joka on ESR-rahoitteinen, kolmivuotinen hanke. Sen tarkoituksena on nimenomaan kehittää opintojous- tavuuksia korkeakouluasteella opiskeleville urheilijoille. Siinä meillä toimii Juha Pitkänen projektipäällikkönä ja Jaakko Mäkinen projektikoordinaattorina. Sitten on vielä opetusministeriön rahoittamana yliopiston oma kehityshanke, josta meillä on täällä kertomassa Päivi Markkanen.

Eli me olemme suuri toimialue. Oulun Kärpät on hyvä esimerkki: kun joukkue voitti SM-hopeaa, Kärpät ilmoitti, että yksi mitali ojennetaan Ouluseutu Urheiluakatemialle. Se ehkä kertoo siitä, miten meitä arvostetaan Oulun suunnalla.

Jos valtakunnallinen nuorisotukijärjestelmämme on 430 000 euron luokkaa, niin me alamme Oulun kaupungin sisällä olla jo lähes yhtä iso vaikuttaja kuin Olympiakomitea on näissä nuorisotukiasioissa.

Meidän henkilökulumme, jotka maksetaan opetustyön osalta, ovat toista sataatuhatta euroa. Tilojen käyttö, joka on urheilijoille ilmaista, tai sanotaanko

maksutonta – mikäänhän ei ole ilmaista tässä maassa – on tietty summa. Meillä on testaustoimintaa, välineitä liikuntatoimen puolesta, ja myös markkinoinnin opetukseen käytetään rahaa, jotta nämä nuoret tietävät näistä mahdollisuuksista entistä paremmin ja osaavat niitä hyödyntää. Meillä on kilpailutoimintaa, ja mikä erittäin tärkeätä, me pystymme takaamaan oululaiselle nuorelle kansainvälistä kilpailutoimintaa, vaikka oululaiset seurat eivät ehkä siihen kykenisikään. Seurojen rahoitus on tänä päivänä, niin kuin täällä on jo aiemmin puhuttu, varsin huteralla pohjalla. Ja olenkin todennut aina, että vesapaperia ja makkaraa myymällä ei suomalaisista tehdä olympivoittajia. Jotain meidän täytyy tälle järjestelmälle tehdä.

Vuonna 1999 aloitimme tämän toiminnan Oulussa. Visio oli aikoinaan se, että jossakin vaiheessa meillä on kymmenen isoa keskusta Suomessa, joissa tämä asia toimii päivittäin ohjatusti, hallitusti ja kestävästi kehityksen periaatteen mukaisesti. Nyt me ollaan jo tuossa tilanteessa. Nyt urheiluakatemioiden on jo Satakunnassa, Keski-Suomessa ja pääkaupunkiseudulla. Erittäin lujaa vauhtia kehitetään Kuopiossa, Lahdessa, Joensuussa, Kotkassa, Turussa, Vaasassa ja Tampereella. Ideologia on nyt levinnyt joka puolelle.

Kysymys kuuluukin: miten tämä ideologia hyödynnetään suomalaisten urheilijoiden hyväksi?

Ovatko valtio, Olympiakomitea ja urheiluliitot halukkaita tekemään yhteistyötä näiden kunnallisten toimijoiden kanssa? Vai pelkäävätkö ne sitä, mitä tältä on tulossa. Onko tämä heille kilpailija?

Se on minusta iso kysymys. Suurin osa suomalaisista huippu-urheilijoista tulee olemaan näitten järjestelmien piirissä.

Olemme Porin Urheiluakatemiaa kautta läheneet tekemään kansainvälistä hanketta, European Athlete as Student -projektia vuodelle 2004. Projektin tarkoituksena on luoda yleiseurooppalainen verkosto näitten asioiden piirissä toimivien tahojen välille. Minä odotin, että ennen tätä päivää olisimme saaneet tiedon Brysselistä, että onko meitä rahoitettu vai ei. Mutta niin kuin siellä aina käy, aikataulut menevät vähän sekaisin. Sieltä ei ole vielä tullut vastausta, mutta toivotaan että niin käy.

Tämä ideologia ja tämä aihepiiri ei ole meidän suomalaisten etuoikeus. Samankaltaisia ongelmia käsitellään ympäri Eurooppaa. Saksassa on esimerkiksi suuri poliittinen kysymys siitä, miksi kaikki heidän parhaat urheilijansa joutuvat lähtemään USA:han. Sen takia, koska heillä ei ole järjestelmää, joka pystyisi pitämään urheilijat siellä omissa paikoissaan, lähellä kotia. Myös Ruotsi käy hyvästä esimerkistä. Siellä on semmoinen liukas kaveri kuin Bengt Juselius, loistava tyyppi, Kansainvälisen hiihtoliiton ihmisiä. Muutaman päivän varoitusajalla ruotsalaisista mukaan urheiluakatemiaan hankkeeseen ja tähän kansainväliseen hankkeeseen tulivat triathlonliitto, pyöräilyliitto, yleisurheiluliitto ja kaiken kukkuraksi Ruotsin jalkapalloliitto. Voitte kuvitella kuinka merkittävä ja suuri urheiluvaikuttaja – suurin kaikista lajiliitoista – on tällä hetkellä Ruotsin jalkapalloliitto.

Meillä Suomessa tässä ovat mukana Olympiakomitea, Jääkiekkoliitto, Lentopalloliitto ja Uimaliitto. Olemme tarjonneet tätä mahdollisuutta monelle muullekin, mutta kiinnostusta ei ole löytynyt.

Tässä puhutaan nyt suuremmista asioista kuin pelkästään suomalaisen koululaisen tai porilaisen järjestelmän kehittämisestä.

Tuuli Merikoski-Silius

Suomen Olympiakomitean opinto-ohjaaja

OPISKELUN JA HARJOITTELUN YHTEENSOVITTAMINEN

Muutama vuosi sitten valmennus- ja harjoittelukeskustyöryhmän työssä mainittiin harjoittelukeskukset ja samaa mainintaa käytetään huippu-urheilustrategiassa vuoden 2001 keväältä. Siinä tavoitteena oli samoja asioita, joista Risto puhui urheilukatemioiden kohdalla, eli parantaa päivittäisvalmennuksen laatua ja mahdollistaa opiskelun ja harjoittelun yhdistäminen, etenkin korkeakouluasteella. Toisella asteella meillä on kyllä järjestelmä olemassa. Sen kehittämistä tarvitaan, jotta urheilijat eivät putoa yhtäkkiä tyhjän päälle,

kun ovat valmistuneet joko ammattikoulusta tai lukiosta, ja jotta siinä vaiheessa nuori urheilija ei olisi yksin opinnoissaan tai yksin valmentautumisessaan.

Opintoalueen ympärys tehdään urheilussa paremmaksi ja toisaalta päinvastoin. Jari Leinonen sanoi hyvin, että meillä on paljon opettajia, jotka eivät ymmärrä urheilun merkitystä. Meillä on myös paljon valmentajia, jotka ovat sitä mieltä, että ainoa tapa kehittyä urheilussa on olla siellä harjoituksissa valmentajan silmän alla tekemässä tiettyä lenkkiä tiettyyn aikaan päivässä. Eli on tärkeää, että opiskelussa ymmärretään mitä on urheilu, mutta myös se, että valmennuksessa ymmärretään, että mitä urheilija opiskelee.

Yhteistyön muita hyötyjä on tullutkin tässä jo esille, mutta ottaisin esiin vielä oppilaitosyhteistyön. Nyt on jo näyttöä, että yhteistyöverkostojen myötä, opinto-ohjaajien avulla ja oppilaitosten sisällä sekä niiden välillä aletaan tehdä yhteistyötä, joka sitten hyödyttää koko oppilaitosta. Lopputuloksena on parempia urheilutuloksia ja kestävämpi perusta urheilijoiden elämään.

On syntymässä harjoittelukeskusten verkosto. Ymmärrän, että Risto on ollut hieman turhautunut. Oulu on tehnyt tätä jo aika pitkään, mutta heilläkin toimintamuodot ja opiskelun ja urheilun yhdistäminen ovat vasta viime vuosina saaneet oikein kunnolla vauhtia. Mutta ymmärrän myös sen, että koska

Harjoittelukeskukset/ Urheiluakatemit

Terminologiaa:

Harjoittelukeskus/harjoituskeskus

- yksittäisen lajin harjoittelukeskus (esim. yleisurheilu)
- monen lajin yhteistyöverkosto (esim. urheiluakatemit)

Valmennuskeskus

- valtakunnalliset valmennuskeskukset
- yksittäisten lajien valmennuskeskukset (esim. uinti, judo, lentopallo)

Valtakunnallinen tilanne

- Ouluseutu
Urheiluakatemia
- Keski-Suomen
Urheiluakatemia
- Pääkaupunkiseudun
Urheiluakatemia
- Satakunta Sport Academy
- Joensuun
Urheiluinstituutti
- Kotkan Urheilijakoulutus
- Lahden
urheiluvalmennus-
verkosto
- Pohjois-Savon
urheiluakatemia (8/04)
- Turku (08/04)
- Tampere (08/04?)
- Vaasa?

muut ovat vasta tulossa mukaan, niin kokemuksia on aika vähän. Me emme voi luoda systeemiä tuosta vaan, vaan edetään maltillisesti ja rauhallisesti.

Harjoittelukeskukset täydentävät suomalaista valmennusjärjestelmää. Ja on tärkeää ajatella, että myös urheiluakatemiaverkostot ovat osa meidän urheiluvalmennustamme, seurojen ja lajiliit-

tojen valmennusjärjestelmää. Harjoittelukeskukset toimivat yhteistyössä keskenään ja erittäin hyvää yhteistyötä on tehty. Täytyy sanoa, että urheilussa ei välttämättä aina olla kovin avoimia: jos meillä on joku hyvä juttu, niin siitä ei varmasti kerrota muille, etteivät muut hyötyisi. Mutta tässä asiassa on toimitu päinvastoin ja siitä täytyy Ristoa kiittää, joka on erittäin hyvin tuonut urheiluakatemiasta esille asioita ja kokemuksia, joita muut ovat sitten voineet hyödyntää. Toisaalta myös muilta paikkakunnilta on tullut hyviä kokemuksia. Myös huonoja kokemuksia on tullut, mutta niistä toivottavasti opitaan. Yhteistyö on mielestäni ollut poikkeuksellisen hyvää.

Harjoittelukeskukset ovat osa huippu-urheilun ja Olympiakomitean strategiaa. Ne kattavat jo useimmat toisen asteen oppilaitokset, mutta siltikään en usko, että pelkästään tämä järjestelmä turvaa meidän huippu-urheilumme. On nuoria urheilijoita, jotka harjoittelevat

lajia valmennuskeskuksissa. Sitten on yksittäisiä urheilija-valmentaja -parivaljakoita, jotka haluavat harjoitella itseksensä. Myös heidän tukemisensa on tärkeää ja sitä kautta päästään tuloksiin.

Tällä hetkellä toimivat Ouluseutu Urheiluakatemia, Keski-Suomen urheiluakatemia, Pääkaupunkiseudun urheiluakatemia, Satakunta Sports Academy, Joensuun urheiluinstituutti, Kotkan urheilijakoulutus ja Lahden urheiluammattiverkosto ovat toimivia yhteistyöverkostoja.

Huolimatta siitä että on toimiva järjestelmä, tarvitaan vastaavan opettajan panosta. Hän näkee, että oppilaan on pakko olla tietyissä opinnoissa mukana tai sitten korvata poissaolot jollain lisätyöllä. Suunnittelu on aivan käsityötä. Jokaisen urheilijan kohdalla tehdään niitä ratkaisuja, joita hän tarvitsee. Toinen urheilija voi käydä lukion kolmessa vuodessa, opiskella siinä samassa ja sen jälkeen siirtyä korkea-asteelle ja

OK:n tukiurheilijat (yksilölaajat):

- **opiskelee** 152 (n. 60%)
- **peruskoulu** 10 (3 töissä)
- **yo** 30 (3 töissä)
- **ammatti hankittuna ja töissä** 25
- **ammatti mutta tällä hetkellä urheilija** 15
- **ei tietoa** 22

(päätoimisia urheilijoita n. 50)

opiskella. Tästä on Janne Holmén hyvänä esimerkkinä, väittelee ja on Euroopan mestari. Sitten meillä on urheilijoita, jotka tarvitsevat enemmän apua, ehkä pidemmän ajan opiskeluun tai enemmän tukea. Kaikille ei sovi etäopiskelu tai itseopiskelu. Toisen täytyy istua tunnilla ja kuunnella ja hankkia tieto sitä kautta. Tärkeintä on keskittyä aina yksittäiseen urheilijaan!

Teemme kiinteästi yhteistyötä lajiliitosten ja paikallisten seurojen ja oppilaitosten kanssa. Juuri seurat ja lajiliitot ovat niitä organisaatioita, joissa meidän urheilijamme tehdään. Aktiivista verkostoitumista ja kehittymistä tapahtuu koko ajan. Tämä hyödyntää toimivia ja voimassa olevia rakenteita ja saatta niitä saman sateenvarjon alle. Pääkaupunkiseudulla tämä on kätevinä. Siellä työtä koordinoidaan Mäkelänrinteen urheilulukiassa, jossa se on heillä kehityshankeena. Saman sateenvarjon alle kuuluu uinnin valmennuskeskus, sulkapallon valmennuskeskus ja yleisurheiluharjoittelukeskus. Lajien omat harjoittelukeskukset sopivat hyvin tähän kuvioon. Lajiliitot vastaavat valmennuksesta ja yhteistyöstä oppilaitoksien kanssa.

Tässä esimerkkinä uinti, joka on tehnyt muutama vuosi sitten strategian, jossa keskitetään valmennusta näihin harjoittelukeskuksiin. Tällä hetkellä heillä on sellainen pääkaupunkiseudulla, Oulussa ja Jyväskylässä, ja tulevaisuudessa mukaan liittynevät Turku, Vaasa, Tampere ja Joensuu. Samalla tavalla toimivat myös muut lajit uinnin lisäksi.

Mikä on Olympiakomitean rooli harjoituskeskusten kehittämisessä? Rahoitusta meiltä tietysti toivotaan, mutta eri asia on paljonko sitä voimme tarjota. Olemme olleet mukana verkostoyhteistyössä. Varsin paljon paineita on tullut siitä, että Olympiakomitean pitäisi toimia aktiivisesti yhteistyön veturina, mutta toistaiseksi olemme olleet siellä mukana samalla tavalla kuin valmennuskeskusyhteistyössä. Olympiakomitea on sidosryhmävaikuttaja, kehityshankkeiden tukija ja käynnistäjä. Itse olen ollut mukana oppilaitosten suunnittelussa ja käynnistämässä oppilaitosyhteistyötä ja urheilijoiden opintojärjestelyjen kehittämisessä. Mahdolliset taloudelliset resurssit, jos niitä tulee, suunnataan valmennuksen tehostamiseen.

Opetusministeriön kanssa käydyissä neuvotteluissa on korostettu, että tarvitsemme lisää ammattivalmentajia, jotka voivat tehdä työtä pitkäjänteisesti ja päätoimisesti. On lajiliitosten asia päättää sitten, millä paikkakunnilla tukea tarvitaan – oli kyseessä sitten valmennuskeskus – joita ovat siis Pajulahti, Kuortane, Vuokatti ja Vierumäki – tai sitten harjoittelukeskus tai urheiluakatemia.

Pori ja Satakunta ovat olleet tässä asiassa todellakin eturivissä. Täällä on paikallisuus voimavarana. On aivan varma, että Oulussa käytössä oleva malli ei sovi pääkaupunkiseudulle. Se malli, joka tehdään Turkuun, ei varmasti sovi Tampereelle. Paikallisuus, paikalliset rakenteet tulee aina ottaa huomioon.

Jari Lämsä, tutkija

Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus (KIHU)

NUORTEN DROP-OUT

Tarkoituksena on esitellä lasten ja nuorten urheiluharrastuksen lopettamiseen liittyviä tutkimuksia ja niiden tuloksia. Lisäksi pohditaan harrastusurheilun ja kilpaurheilun yhteisiä mahdollisuuksia nuorten urheiluharrastuksen edistämisessä.

KUINKA MONI LOPETTA?

Jos tarkastellaan lajiliittojen lisenssi-rekistereitä, niin useimpien lajiliittojen kohdalla lisenssimäärät ikäluokkaa kohden ovat korkeimmillaan 10–12 ikävuoden kohdalla, jääkiekossa on esimerkiksi 11-vuotiaita lisenssipelaajia noin 4000. Lisenssipelaajien määrä vähenee kuitenkin niin, että 21-vuotiaita lisenssipelaajia on enää noin tuhat. Yleisurheilussa lisenssi on 2500 11-vuotiaalla, mutta enää noin 300 20-vuotiaalla. Jalkapallossa vastaavasti on 10-vuotiaana lisenssi noin 8 000 nuorella ja 20-vuotiaana enää noin 1300 nuorella. Pudotus harrastajamäärissä on siis melko raju. Toki lajeista poikkeuksiakin löytyy, esimerkiksi salibandyssä harrastajamäärät eivät laske kuin vasta 20 ikävuoden jälkeen.

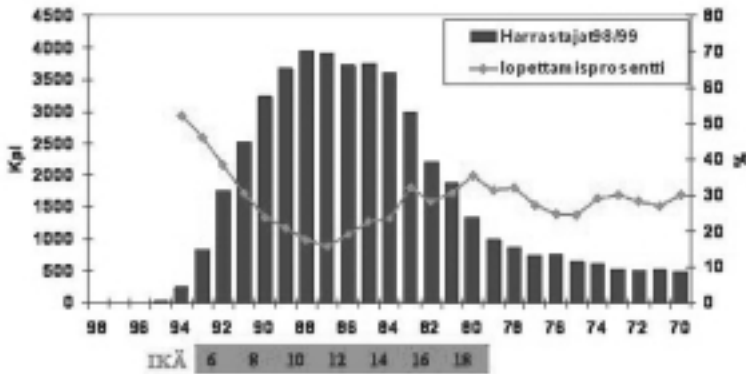
Kun lasten ja nuorten harrastusta tarkastellaan edellä kuvatulla tavalla esimerkiksi lajiliiton näkökulmasta, ovat muutokset yllättävänkin suuria. Eri lajien vuosittaiset lopettamisasteet vaihtelevat 20–55 % välillä keskiarvon ollessa noin 30 %. Tämä tarkoittaa, että lähes joka kolmas lisenssin hankkinut lapsi tai nuori lopettaa lajin ennen seuraavan kauden alkua (lisenssin hankkimista).

Muutoksia tasoittaa se, että yleensä

lähes sama määrä uusia tulokkaita liittyy lajin harrastajiin, joten pelkkiä harrastajien lukumääriä seuraamalla liike ei paljastu.

Nuorten Lopettamisprosentti

MIKSI LOPETETAAN?

Miksi nuori urheiluharrastuksensa sitten lopettaa? Syitä voidaan etsiä itse nuoresta kiinnittäen huomiota esimerkiksi motivaatioon, vanhempien tukeen, elämäntilanteeseen tai nuoren fyysiseen ja psyykkiseen kehitykseen. Ne syyt, jotka nuori harrastuksen lopettamiseen johtaviksi syiksi ilmoittaa, kiinnostavat luonnollisesti myös urheilujärjestöjä. Kansallisesti ja kansainvälisesti on tehty lukuisia tutkimuksia, joissa asiaa on pyritty kilpaurheiluharrastuksen lopettaneilta nuorilta kysymään yleensä valmiiksi annettujen vastausvaihtoehtojen pohjalta.

Yleisimmät vastaukset kysymykseen ”miksi lopetit urheiluharrastuksesi?” ovat olleet:

- Ajan puute; muut harrastukset, kaverit ja opiskelu
- Ei enää kiinnostanut, ei ollut kivaa

- Huono valmistus
- Kilpailun ylikorostuminen
- Loukkaantuminen

Lajikohtaisia eroja toki esiintyy, mutta esimerkiksi ajanpuute tai muut kilpailuvat kiinnostuksen kohteet esiintyvät lähes poikkeuksetta jokaisessa tutkimuksessa. Useimmat edellä kuvatut selvitykset ja tutkimukset jättävät kuitenkin uusien kysymysten äärelle: Miksi aikaa ei harrastukselle enää löytynyt? Mitkä muut asiat ajoivat urheiluharrastuksen edelle? Miten kiinnostus urheiluharrastusta kohtaan hiipui? Miten valmistus tai kilpailu stressasivat nuorta?

POHDINTAA

Lasten ja etenkin nuorten urheiluharrastuksen lopettaminen on urheilujärjestöjen ja -lajien yhteinen ongelma. Lajiliittojen ja seurojen johtohenkilöillä on ollut jo pitkään jatkuva huoli lajin

Talomalli

1. Urheilun ulko-ovella on tungosta
  - Kaupallistuminen, markkinointi
  - Lyhyet kurssit, tutustumiset
2. Samaan aikaa takaovesta poistuu paljon nuoria
  - Harrastus on kulutustavaraa, vaihtaminen helppoa
  - Jäsenyydestä asiakkuuteen
  - Toiminnan laatu, kustannukset, intensiteetti
3. Tulin, näin, lopetin! – Lapikulku lisääntyy
  - Arviolta n. 80 % suomalaisista nuorista saa kokemusta urheiluseurassa liikkumisesta

parista poistuvista nuorista. Ongelmaa on pohdittu lähinnä järjestelmän näkökulmasta. Lasten ja nuorten lopettaminen koetaan järjestelmän tappiona. Yksilötasolla lopettaminen ei läheskään aina ole kriisitilanne.

Lopettamisen murehtiminen urheilujärjestelmän eri tasoilla ei ole saanut juuri mitään aikaan. Osittain on kysymys siitä, että kilpaurheilujärjestelmä vetää kaiken mielenkiinnon puoleen-

sa ja muu urheiluharrastus jää sen varjoon. Tämä tilanne kärjistyy 12–14 ikävuoden jälkeen.

Jos urheilun lopettamiseen aikoo vakavasti vaikuttaa, tulee lopettamista ja aloittamista analysoida syvemältä ja sen jälkeen pohtia lajin toimintakulttuurin muuttamista ehkä rankallakin kädellä. Toinen vaihtoehto on hyväksyä lopettaminen järjestelmään kuuluvana osana.

Mirja Virtala

Kulttuuriasiainneuvos, Opetusministeriö

EUROOPAN LIIKUNTAKASVATUKSEN VUOSI 2004

Euroopan Unioni on alkuvuodesta 2003 tehnyt päätöksen Liikuntakasvatuksen teemavuodesta. Päätös on tehty yhteispäätösmenettelyllä, jossa aloiteoikeus on komissiolla ja seuraavaksi asiaa käsittelevät sekä neuvosto, joka koostuu jäsenmaiden hallitusten edustajista että Euroopan parlamentti, jossa ovat edustettuina erilaiset poliittiset ryhmät Euroopasta.

Prosessissa oli ristiriitoja, kuten aina, kun päätöksiä tehdään. Päätös tehtiin sen toimivallan nojalla, mikä Euroopan Unionilla on koulutuksesta. Unionilla ei ole erityistä toimivaltaa urheiluun ja liikuntaan, joten näitä päätöksiäkään ei voitu tehdä siltä pohjalta. Päätös liikuntakasvatuksen vuodesta tehtiin näin koulutusartiklan nojalla. Sen englanninkielinen nimi onnistuu erittäin kertomaan, mistä on kysymys: Education Through Sports, kasvatus liikunnan avulla. Se kertoo täsmälleen sen, että mistä tässä vuodessa on kysymys.

Päätös on perusohjenuora, johon on kirjattu tavoitteet, toimenpiteet ja rahoituksen periaatteet.

Teemavuoden tavoitteena on lähentää erilaisen toiminnan avulla koulutusorganisaatiota ja liikuntaorganisaatiota. Perusohje voisi olla, että urheiluun tarvitaan enemmän kasvatusta, ja kouluihin enemmän liikuntaa! Tarkoitus on kannustaa urheilun organisaatioita ja kouluja yhteistyöhön. Merkittävää on myös liikunnan välittämien arvojen käyttö kasvatuksessa. Liikunnalla voi olla varsinaisen liikunnallisen kasvatuksen lisäksi paljon enemmänkin annettavaa. Sen avulla voidaan oppia yhteistyötä, kaverista välittämistä, erilaisuuden

den sietämistä ja sekä urheilun että yleisten eettisten sääntöjen kunnioittamista.

Päätöksessä nostetaan vapaaehtoistyön merkitys arvoonsa. Toivomuksena on synnyttää koululaisvaihtoa eri maitten ja erilaisten kulttuuristen ryhmien välille juuri tällaisen kulttuurisen erilaisuuden hyväksymiseksi ja oppimiseksi.

Yksi suosikkilauseitani tässä päätöksessä on älyllisen ja fyysisen toiminnan tasapaino koulussa. Tällä tietenkin tarkoitetaan sitä, että koulupäivään tarvitaan enemmän liikuntaa. Liikunta edistää myös muitten aineitten oppimista. Nuorten urheilijoiden koulutuskysymykset nousevat myös esille; neidän ovat olleet keskeisenä teemana tässäkin olympia-akatemiaan istunnossa.

EU:n budjetti liikuntakasvatuksen teemavuodelle on kaiken kaikkiaan 11,

5 miljoonaa euroa. Tästä summasta käytetään tänä vuonna hiukan ja ensi vuonna suurin osa. Suurimman osan tästä budjetista nielee määräraha erilaisiin hanketukiin. Teemavuoden tavoitteita toteuttavien hankkeiden tukemiseen on merkitty kuusi ja puoli miljoonaa euroa. Komissiolta rahoitusta saavat hankkeet voivat olla paikallisia, alueellisia, kansallisia, ylikansallisia tai yhteisöllisiä. Viimemainittuhan tarkoittaa, että vähintään kahdeksan jäsenvaltiota on oltava mukana hankkeessa.

Tähän mennessä on käyty jo kaksi hanketukikierrosta. Ensimmäinen oli varsin suppea ja nopea, ja päättyi heinäkuun loppupuolella. Nyt lokakuun ensimmäisenä päivänä päättyy toinen hanketukikierron. Viimeisen kierroksen hakuaika päättyy maaliskuun lopulla. Tosiaan me emme vielä tiedä, miten näillä kahdella ensimmäisellä kierroksella on käynyt – emme siis edes miten ensimmäisellä kierroksella on käynyt. Risto Keskitalo omassa puheenvuorossaan juuri viittasi, että hakemus on lähetetty, mutta tulosta ei vielä tiedetä. Eiköhän se lähipäivinä tieto tule. Joka tapauksessa näillä kahdella ensimmäisellä hanketukikierroksella Suomesta on kyllä tullut varsin kiitettävästi hakemuksia.

Käynnissä olevan toisen hanketukikierroksen tulokset saadaan tammikuun alkuun mennessä. Selvää on, että kyllä Suomikin osansa näistä rahoista saa. Unionissa pyritään harrastamaan tiettyä tasapuolisuutta, siten että kaikki jäsenvaltiot saavat jotakin. Reaalipolitiikkaa kuitenkin on se, että jollain oudolla tavalla väestömäärän mukaan suunnilleen tiedetään se suuruusluokka, mitä rahoitusta myönnetään, ainakin mitä kansallisiin hankkeisiin tulee. Euroopan laajuiset hankkeet ovat mielenkiintoinen asia, niissä ei samanlaista järjestelmää välttämättä ole.

Toinen merkittävä asiaan liittyvä rahamäärä on valtavaan kehitystyötiedotuskaupanjaan myönnetty 1,8 miljoonaa euroa. Minultakin moni kysyy, miksi ihmeessä näin paljon rahaa annetaan

tällaisen tarkoitukseen. Siksi, että hyvin keskeinen sija tässä liikuntakasvatuvuodessa on sillä, että halutaan tuoda suuren massan tietoon juuri ne hienoudet, mitä liikuntaan voi liittyä, ja mitä liikunnan avulla voitaisiin tehdä. Tarkoitus on, että mahdollisimman suuri osa eurooppalaisesta suuresta yleisöstäkin tämän vuoden jälkeen tietäisi. Saa nähdä, miten tässä onnistumme.

Eräs liikuntakasvatuvuoteen liittyviä ideoista on All-Stars-tiimi. Eri Euroopan Unionin jäsenmaissa tunnetuista urheilijoista – sekä junioreita ja senioritasolta, ehkä jopa ammattilaisia – etsitään lähettiläitä, jotka näkyvästi puhuisivat liikuntakasvatuksen puolesta. Samanlainen idea on ”todistajat”. Julkisuuden henkilö, joka on ansioitunut kirjallisuudessa tai millä tahansa taiteen tai muun yhteiskuntasektorin alalla voisi toimia ihmisenä, joka omasta kokemuksestaan todistaa siitä, miten hienoa liikuntakasvatus on, mitä se voi merkitä ja mitä se on antanut.

Samaan näkyvyystavoitteeseen liittyy näyttävä avajais- ja lopettajaistapahtuma. Teemavuoden yhteisönlaajuinen avajaistapahtuma järjestetään ensi vuonna Irlannissa, joka toimii EU:n puheenjohtajamaana vuoden 2004 alkupuolen. Suomessakin me haluamme järjestää kunnan avajaistapahtuman, ilmeisesti helmikuun alkupuolella. Ohjelmaa suunnitellaan parhaillaan, ja komissio voi tukea jonkin verran tapahtuman kustannuksia. Lisäksi komissio voi hakemusten mukaan myöntää tukea erilaisille tapahtumille ja seminaareille. Itse tulin eilen juuri erästä tällaisesta. Ateenassa oli Ateenan olympiakisojen järjestelytoimikunnan ja Unionin yhdessä järjestämä seminaari, missä keskeisenä aiheena oli olympiakasvatus ja miten sitä voisi ottaa huomioon liikuntakasvatuksen vuoden vietossa. Olympiakasvatuksen ja liikuntakasvatuvuoden tavoitteissa on nimittäin hyvin paljon yhteistä.

Komissio suunnittelee myös tekevänsä seurantakyselyn, jossa unionin jäsen-

valtioiden ihmisiltä tiedustellaan, mitä he ajattelevat liikuntakasvatuksesta vuoden alussa ja sen lopussa: tietävätkö he asiasta nyt enemmän ja ajattelevatko siitä ehkä myönteisemmin. Näin saisimme näkemystä siitä, mitä ihmiset todellisuudessa ajattelevat liikunnasta ja sen kasvatusmerkityksestä.

Yhtenä teemavuoden hankkeena voi vielä mainita nuorten vapaaehtoisten vaihto-ohjelman. Alkuperäisen ajatuksen mukaan että Ateenan olympiakisoissa ja paralympiakisoissa sekä mahdollisesti Portugalissa Euro 2004:ssä voisi liikuntakasvatuksen vuoden kunniaksi olla vapaaehtoisina nuoria eurooppalaisia jäsenvaltiolaisia avustamassa järjestelytehtävissä. Juuri Ateenassa asiaa kysyessäni kuulin, että Ateenan järjestelytoimikunnan kanssa ei päästä sopimukseen tästä kuviosta ja että se ei ainakaan näissä yhteyksissä toteudu. Mutta siellä oli läsnä myös Torinon järjestelytoimikunnan edustaja, joka sanoi, että he kyllä ajattelevat tarvitsevansa nuoria vapaaehtoisia muista Euroopan maista, eritoten pohjoismaista. Hän ajatteli juuri sitä, että Italiasta ei löydy välttämättä näitä kieliä taitavia ihmisiä, jotka osaisivat auttaa kisaturisteja ja joukkueita omalla kielellään. Katsotaan, mitä asiasta syntyy.

Mainitsemassani Ateenan seminaarissa pohdittiin olympiakasvatusta Euroopassa vuonna 2004. Tapana on, että olympiakisat järjestävä maa laatii olympiakasvatusohjelman ja siihen liittyvän materiaalipaketin. Kreikkalaiset ovatkin tehneet hienoa työtä. Korjatkaa, jos olen väärässä, mutta he itse mainoivat, että ensimmäisen kerran tällaisessa materiaalissa on otettu huomioon myös näkö- ja kuulovammaiset. Seminaarissa esiteltiin myös olympiakasvatuksen pilotti-projekti, jonka Euroopan komissio ja Kansainvälinen Olympiakomitea olivat yhdessä ideoineet ja rahoittaneet vuonna 2002. Se toteutettiin kolmen maan voimin, mukana olivat Hollanti, Ranska ja Italia. Ensi vuoden projekteista esitettiin useita ideoita. Yksi sellainen

on olympismin päivä, jota sitten eri valtioissa toteutettaisiin, toisaalta ehdotettiin lasten tai nuorten mahdollisuutta osallistua olympiasoihdun kuljettamiseen.

Minultakin on kysytty, onko tällaisissa teemavuosissa tosiaankaan järkeä: jättävätkö ne jälkiä, ovatko ne vaivan arvoisia? Teemavuosia on varsin paljon, jaksetaanko niitä esimerkiksi kouluissa viettää? Minusta teemavuosi on hieno mahdollisuus nostaa liikuntakasvatuksen merkitystä. Liikuntahan on sellaiseen upeaa, kouluissa ja urheiluseuroissa opittuna, mutta se voi olla enemmän. Se on terveellistä, mutta se voi olla vieläkin enemmän.. Se voi olla kasvua aktiiviseen kansalaisuuteen ja ihmismaisytyteen. Kaiken kaikkiaan minusta tuntuu, että urheiluseuroissa tarvitaan enemmän kasvatuspanosta.

Suhtautuminen huippu-urheiluun on kielteistä, ei tietenkään totaalisen kielteistä, mutta totta on että tietyt huippu-urheiluun liittyvät epäkohdat ovat vieleet liian paljon huomiota, ja liian vähälle huomiolle on jäänyt laaja hyvä työ, mikä tapahtuu urheiluseuroissa. Siksi liikuntakasvatuksen teemavuosi voisi olla hyvä paikka nostaa hyvää työtä esiin.

Itse toivon kovasti teemavuoteen liittyen kolmea asiaa. Ensinnäkin mediajulkisuutta, jotta näitä hyviä asioita voitaisiin tuoda esiin suuren yleisön keskusteluun. Toiseksi toivon, että Suomessa syntyy hyviä hankeideoita ja hanketukihakemuksia, ja että näihin hankkeisiin saadaan rahoitusta, hankkeet kiinnittävät huomiota ja luovat uusia hyviä käytäntöjä urheiluseurojen ja koulujen toimintaan jättäen sillä tavalla pysyvän jäljen. Kolmanneksi toivoisin vielä hartaasti, että paikallistasolla, kouluissa ja seuroissa – riippumatta siitä, haetaan-ko hanketukea tai mitä kansainvälinen media tekee – juhlistettaisiin omaa työtä. Pantaisiin jotakin näkymään vuoden aikana ja kerrottaisiin paikallistasolla: näin meillä toimitaan. Jos nämä asiat toteutuisivat, teemavuoden tavoitekin toteutuisi.

Hannu Jaakkola

Porin yliopistokeskuksen johtaja, professori

LIKUNNAN ASEMA KORKEA- KOULUISSA JA YLIOPISTOISSA

Protokolla

- ◆ näkökulma: paikallinen, organisaatiokeskeinen
- ◆ Porin yliopistokeskus
- ◆ liikunnan asema Porin yliopistokeskuksessa
  - yleinen tarkastelu
  - miten tähän on tultu
  - tilanne nyt – arvioita tulevast
- ◆ ideoita / keskustelun aihioita

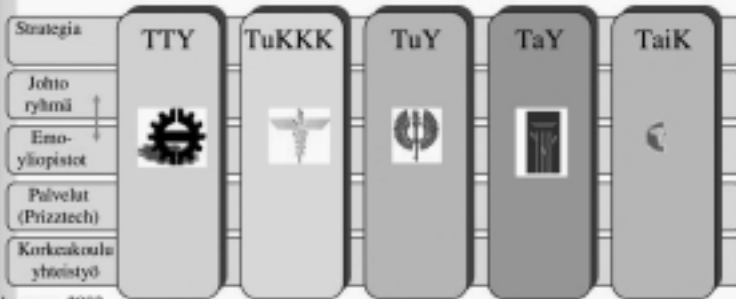
5.10.2003

© Hannu Jaakkola

Porin yliopistokeskus

Porin yliopistokeskus

Tilanne: s. 2003

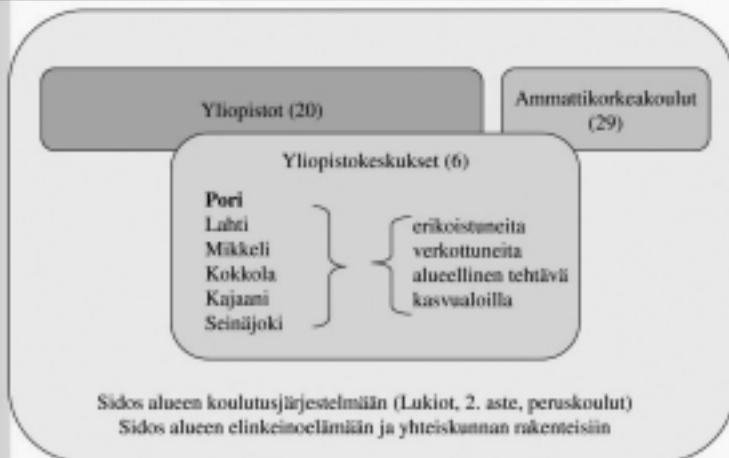
1130	800 (151)	200 (51)	130 (43)	Opiskelijat	Muut yks.
160	100	30	20	H-kunta	10

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

Suomen korkeakoulujärjestelmä

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

Yliopistotoiminnan haasteita

- * uusia yliopistoja ei perusteta, uusia yliopistokeskuksia ei perusteta
  - koordinoitu alueellinen kehittäminen monimuotoista yliopistoverkkoa
- * pienenevät ikäluokat, kasvava eläkkeelle siirtyvien määrä
  - seuraus: panostus työssä olevan väestön aikuiskoulutukseen; avoimen väylä, avoin yliopisto
  - täydennyskoulutus antaa joustoja koulutuksen toteutamiselle (tutkimokoulutuksen joustavuus)
- * alueellisen vaikuttavuuden vastuu
  - ketju: yliopisto -> yliopistokeskus -> koordinoitu alueellinen toiminta
  - aktiivinen rooli ympäristön kehittäjänä
- * yhteistyö koulutustasojen ja koulutusmuotojen välillä
- * vain kilpailukykyinen koulutus säilyy
  - kv-tason toiminta, jolla on selkeä sidos alueen kehitykseen ja elinkeinoelämään
- * tutkijakoulutus (tohtori) osana kokonaistarjontaa
- * koulutustasojen välisen yhteistyön kehittäminen
  - uusien koulutusmuotojen ja -mallien kehittäminen

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

Liikunnan asema PYK:ssa

- * henkilöstöliikunta
  - kannustavaa, organisoivaa, tuettua
- * opiskelijaliikunta
  - Suomessa ei sisälly koulutukseen
  - tuettua, organisoitua, vapaaehtoisuuteen perustuvaa
- * liikuntaorientoitunut koulutus
  - erityisohjelmat (UrHO I, UrHO II)
- * liikuntamyönteisten asenteiden kehittäminen
  - vetovoimatekijä opiskelijarekrytoinnissa; ehkä myös päinvastoin rekrytoitaessa huippu-urheilijoita Poriin
  - mahdollistaa urheilu-uran omassa seurassa kotipaikkakunnalla
  - osallistuva, myönteinen asenne (esimerkiksi Satakunta Sports Academy)
  - joustavuus opintojen järjestelyissä valmennuksessa oleville

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

SSA ja TTY - Polku nykytilanteeseen

- ◆ aktiivi rooli urheilijoiden opiskelumahdollisuuksien kehittäjänä
  - tausta: aktiivivalmentaja täydennyskoulutustoiminnan johtajana ja urheiluaktiivi suunnittelijana
  - "Oulun mallista" "Porin malliin"
- ◆ Porin malli yliopistokoulutuksen osalta
  - avoimen yliopiston väylä yliopisto-opintoihin
  - TTY ja TuKKK taustayliopistoina
- ◆ Toteutus
  - UrbO-koulutus 9/1999 ... 5/2002 (vaiheistettu suunnitelma)
    - » opiskelija: 18 v, vähintään ylioppilas, urheilijan ja seuran tavoitteellinen sitoutuminen
  - tarjolla omat erillisopinnot, joita voi täydentää yliopiston muulla tarjonnalla
  - opiskelijoita yhteensä 41, opintojaan näistä jatkoi 8

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

SSA vs. yliopistotoiminnan tavoitteet (1)

- ◆ uusia yliopistoja ei perusteta, uusia yliopistokeskuksia ei perusteta
  - nykyisen yliopistoverkoston on kehitettävä alueellista toimintaansa: erityiskoulutusta ja koulutuskokeiluja tultaneen rahoittamaan kasvavasti
- ◆ pienenevät ikäluokat, kasvava elikkeelle siirtyvien määrä
  - koulutuksen painopisteen kasvaminen täydennyskoulutuspuolelle mahdollistaa myös erityisryhmille suunnatun koulutuksen lisäämisen
- ◆ alueellisen vaikuttavuuden vastuu
  - yliopisto vastaa osaltaan alueen vetovoimaisuudesta ja alueen toimintakyvyn parantamisesta
  - hyvin opiskelija-aineksen jääminen paikkakunnalle (satakuntalainen urheilija)
  - vetovoimatekijä hyvin opiskelija-aineksen saamiselle ulkopuolelta (satakuntaan rekrytoitava urheilija tai valmentaja)

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

SSA vs. yliopistotoiminnan tavoitteet (2)

- ♦ yhteistyö koulustasojen ja koulutusmuotojen välillä
  - uusien koulutuskokeilujen kasvava rahoitus (toivottavasti!)
  - yliopistojen uudistava tutkintorakenne
- ♦ vain kilpailukykyinen koulutus säilyy
  - kansainvälisyys osana yliopiston toimintaa
  - mahdollisuus sisällyttää ulkomailta suoritetuja opintoja suomalaiseen tutkintoon (urheilijan ulkomaanjaksot)
  - verkko-opetus, uudet oppimis- ja opetusmenetelmät
- ♦ koulustasojen välisen yhteistyön kehittäminen
  - uusien koulutusmuotojen ja -mallien kehittäminen

Yhteenveto: SSA:n ja yliopistotoiminnan kehittämistavoitteet ovat yhteneviä

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

Ideoita, keskustelun aihioita

- ♦ yliopistokeskusten joustavuus mahdollistaa uusien koulutusmuotojen kokeilut
  - kannusterahotus
- ♦ yliopistokeskusten kilpailukykyisyys
  - mistä saadaan hyvä opiskelija-aines
  - vaste haasteeseen alueellisesta vaikuttavuudesta
- ♦ liikunnan sisällyttäminen koulutukseen
  - onko mahdollista / tarpeellista yleisellä tasolla
  - henkinen hyvinvointi syntyy vain fyysisen hyvinvoinnin kautta
- ♦ liikuntaan liittyvät suoritukset osana koulutusta
  - liian edistyksellisiä?
- ♦ Motto: motivoitunut urheilija on myös motivoitunut opiskelija – molemmat ominaisuudet vaativat pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta

5.10.2003

© Hanna Jaakkola

Päivi Markkanen, kilpa- ja huippu-urheilijoiden opetus- ja ohjausjärjestelyitä kehittävän hankkeen projektikoordinaattori, Oulun yliopisto

HUIPPU-URHEILIJAMAMMATTIIN

Hyvät kuulijat, tervehdykseni teille elinvoimaisesta ja merenbenkisestä Oulun kaupungista!

Työni on koskettanut kuluneen vuoden aikana kahta seuraavaa kysymystä:

– Miten yliopistossa opiskeleva kilpa- ja huippu-urheilija yhdistää huippu-urheilun edellyttämän harjoittelun ja opiskelun?

– Miten yliopisto-opetuksen ja ohjauksen järjestelyt voivat tukea urheilijan opiskelua?

Esitän seuraavassa keskeisiä näkökulmia Oulussa tehtyyn kehittämistoimintaan ja yliopisto-opiskelua koskevaan problematiikkaan.

HUIPPU-URHEILIJAMAMMATTIIN -HANKE JA OULUN YLIOPISTON KEHITTÄMISTOIMINTA

Oulun yliopistossa opiskeli vuonna 2002 yli 20 SM-mitaleille ylittänyt urheilijaa. Opiskelun ja urheilun yhteensovittamista heidän osallaan on edesauttanut Ouluseutu Urheiluakatemia, jonka toiminnassa Oulun yliopisto on ollut mukana useita vuosia. Toukokuussa 2002 käynnistyi Euroopan Sosiaalirahaston rahoittama Huippu-urheilijamammatiin -hanke. Se koskee kaikkia Ouluseutu Urheiluakatemiaan kuuluvia oppilaitoksia. Hanke kestää kolme vuotta ja loppuu vuonna 2005. Sen tavoitteena on kehittää urheilijoille yksilöllisiä sekä joustavia opiskelu- ja opetusjärjestelyitä, edistää huippu-urheilun edellyttämän harjoittelun ja opintojen

yhdistämistä sekä edesauttaa tutkinnon suorittaneen huippu-urheilijan työelämään siirtymistä.

Oulun yliopisto on yhteistyössä Huippu-urheilijamammatiin -hankkeen kanssa. Yliopisto sai Opetusministeriöltä rahoituksen kilpa- ja huippu-urheilijoiden opiskelujärjestelyiden kehittämiseen vuosina 2002 ja 2003. Kehittämishankkeessa on kiinnitetty huomiota opiskelevien urheilijoiden oppimisympäristöihin, opetus- ja ohjausjärjestelyihin ja opintojen ongelmakohtiin. Mukana toiminnassa ovat olleet Ouluseutu Urheiluakatemiaan kuuluvat yliopisto-opiskelijat, eri tiedekuntien opetus- ja ohjaushenkilöt sekä Opetuksen kehittämissyksikkö.

OPISKELEVAN URHEILIJAN HAASTEITA YLIOPISTOSSA

Huipulle tähtäävä ja tavoitteellinen urheilija on usein tavoitteellinen myös opinnoissaan. Tämä asettaa opiskelulle omat haasteensa. Ongelmallisimpia tilanteita ovat läsnäoloa velvoittavat opetustilanteet, joiden ajankohdat eivät sovi yhteen urheilijoiden valmennussuunnitelmien kanssa. Opiskelulle omat haasteensa tuovat myös matkat, leirit ja kilpailut. Erityisesti urheilijoiden ensimmäinen opiskeluvuosi yliopistossa on osoittautunut ratkaisevaksi opiskelu- ja urheilu-uran edistymiselle. Opiskelevilla urheilijoilla on opiskelutapoihin ja tekniikoihin, ystävyys-suhteiden luomiseen, opintojen organisointiin ja suunnitteluun sekä ajan hallintaan liittyviä ongelmia.

Urheilijan aika on äärimmilleen kontrolloitua ja venytettyä. Tätä osoitti myös urheilijoiden opiskelu, valmentautumista ja muuta toimintaa mittaava ajankäytön seuranta, jonka suoritti Ouluseutu Urheiluakatemiian yliopisto-opiskelijoille lokakuussa 2002. Ajankäytön seurannasta saatiin muun muassa seuraavia tuloksia:

- urheilijat olivat käyttäneet opiskeluun enemmän aikaa viikossa kuin valmentautumiseen
- urheilijat olivat tehneet keskimäärin 63 tunnin työviikkoa, kun opiskeluun ja valmennukseen käytetty tuntimäärä laskettiin yhteen.
- opiskelutavoista eniten aikaa urheilijat olivat käyttäneet osallistumalla ohjattuun opetukseen.

Toinen keskeinen tapa oli kirjallisten töiden tekeminen.

- ensimmäisen vuosikurssin urheilija käytti opiskeluun aikaa enemmän kuin vanhemman vuosikurssin urheilija
- urheilijoilta meni paljon aikaa siirtymiseen valmennuspaikalta yliopistoon ja toispäin

Viimemainittuun seikkaan on kiinnitetty huomiota. Uutena järjestelynä Ouluseutu Urheiluakatemiassa voidaan mainita lentopalloilijoiden palautumishuone harjoittelupaikan yhteydessä. Se mahdollistaa opiskelun, ruokailun, levon, rentoutumisen ja lihahuollon. Palautumishuone vähentää urheilijoiden siirtymiin kuluva aikaa.

Yliopisto-opiskelu edellyttää vahvaa persoonallista panostusta ja itseohjautuvuutta opintoasioissa. Akateeminen vapaus ei merkitse vain vapautta organisoida opintoja mielekkäällä tavalla, vaan myös vastuunottamista omasta oppimisesta. Opinnot ja urheilu yhdessä edellyttävätkin suunnitelmallisuutta ja rohkeutta hakea mielekkäitä ratkaisuja. Haasteeksi yliopisto-opetuksen ja ohjauksen järjestelmille muodostuu kuitenkin se, miten opiskelevan urheilijan opintoja voidaan tukea niin, että urheilijan tutkinnon suoritus aika ei pitene tarpeettomasti ja että opiskellessaan urheilija voisi hyödyntää joustavia omakohtaisia opintojen suorituspaikkoja.

URHEILIJOIDEN OPINTOJA TUKEVIA PILOTOINTEJA

Seuraavaksi otan esille muutamia konkreettisia esimerkkejä Oulun yliopiston kehittämistoiminnan myötä syntyneistä ratkaisuista, joita kuluva lukuvuonna kokeillaan. Ensimmäkin urheilijoiden opiskelun ja harjoittelun yhdistämistä on edistetty tehostamalla urheilijoiden opintoneuvontaa ja ohjausta koulutusohjelmakohtaisella tukihenkilötoiminnalla. Tukihenkilö on koulutusohjelman opintoneuvoja, oma opettaja tai tutor, joka ohjaa urheilijaa opintojen suunnittelussa ja muissa opintoasioissa. Toiminnan tavoitteena on ottaa huomioon urheilijoiden yksilölliset tarpeet ja edistää urheilijoiden opintojen suunnittelua.

Oulun yliopiston verkkosivuille on

rakennettu informatiivinen tietopaketti urheilun ja opiskelun yhteensovittamisesta sekä opintojen suunnittelusta eri työvälineineen. Lisäksi urheilijan yliopisto-opintoja avuksi on kehitetty henkilökohtaista opinto- ja valmennussuunnitelmaa (lyhennettynä HOVS), jonka urheilija laatii annettujen ohjeiden mukaan. HOVS on toimintasuunnitelma, jossa yhdistyy opiskelevan urheilijan henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS) ja oman lajin valmennussuunnitelma. Opintojen ja valmennuksen yhteissuunnittelu merkitsee myös sitä, että ammattitaitoinen ja päätoiminen valmentaja löytää urheilijan opintoja huomioivia ja mielekkäitä ratkaisuja valmennukseen. HOVS:n avulla urheilija voi ennakoida valmennustoimintansa ja opiskelunsa päällekkäisyyksiin ja hakea ratkaisua näihin tarpeeksi ajoissa. HOVS:a kehitetään edelleen sen käytöstä saatujen kokemusten perusteella.

Huippu-urheilija ammattiin -hanke on tuottanut opiskelevan urheilijan opintojen ja valmennuksen tueksi Sykettä suunnitteluun -oppaan ja videon. Opas on tarkoitettu Ouluseutu Urheilukaatemiaan kuuluville urheilijoille, urheilijan lähipiirille, valmentajille ja opinnon ohjausta tekeville. Se on pilottiversio, jonka sisältöä muokataan ja täydennetään Huippu-urheilija ammattiin -hankkeen aikana.

Lisäksi haluan todeta, että lisääntynyt tieto urheilijoiden erityistarpeista on edistänyt urheilijoiden opintoja ja joustavia opintojen suoritustapoja. Tenttijärjestelyt, verkko-opiskelumahdollisuudet ja yhdessä opettajan kanssa löytyvät joustavat ja yksilölliset opintoratkaisut ovat vieneet eteenpäin urheilijoiden opintoja.

TUTKIMUSTIETOA, YHTEISTYÖTÄ JA ESIMERKKEJÄ TARVITAAN

Päätoimisen opiskelun ja ammattimaisen valmennuksen yhteensovittami-

nen ei ole mutkatonta, vaan edellyttää urheilijalta itsenäistä ja vastuullista opintojen ja valmennuksen suunnittelua. Toisaalta tarvitaan tukiverkosta, joka kannustaa ja ohjaa opiskeluun ja urheiluun liittyvissä asioissa.

Yliopistolle eri opiskelijaryhmien oppimis- ja opiskelutyylit ja suuret opiskelijamäärät asettavat haasteita opetuksen kehittämiseksi. Tietoa siitä, miten urheilijat opiskelevat, miten he käyttävät aikansa, mitä koulutusta ja urheilua koskevia valintoja he tekevät, tarvitaan. Tulevien urheilijasukupolvien kannalta onkin yhteisesti paikallaan arvioida, miten korkeakoulutuksessa vastataan urheilijoiden opiskelutarpeisiin. Ovatko yliopisto-opetuksen järjestelyt urheilijoiden opiskelua kannustavia ja tukevia?

Huippu-urheilija ammattiin -hankkeen ja Oulun yliopiston kehittämisprojektista saadun tietämyksen ja osaamisen jatkoksi olen esittänyt laajempaa tutkimusta kilpa- ja huippu-urheilijoiden yliopisto-opiskelusta. Tutkimustietoa urheilijoiden elämäntilanteesta nyky-yhteiskunnassamme koulutuksen ja huippu-urheilun ristivedossa tarvitaan. Lisäksi yhtä tärkeää on selvittää korkea-asteen opetuksen ja ohjauksen järjestelmiä, jotka edistävät ja tukevat urheilijoiden opintoja.

Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että meidän tulee yhdessä etsiä uusia keinoja ja toimintatapoja kilpa- ja huippu-urheilijoiden opiskelumahdollisuuksille eri koulutusasteilla. Mitä paremmat lähtökohdat urheilijoilla on toteuttaa itseään sekä koulussa että kentällä, sitä enemmän näemme tulipulle tähtääviä nuoria urheilijoita tulevaisuuden menestyksen tekijöinä.

Toivo T. Pohjala, ministeri

YHTEENVETO OLYMPIA- AKATEMIAN 17. ISTUNNOSTA

Arvoisat läsnäolijat!

Aluksi kiitokset Olympia-Akatemialle, että tulitte Poriin ja kiitokset Porin kaupungille järjestelyistä. Kiitokset myös alustajille, osanottajille ja nimenomaan puheenjohtajalle.

Olympia-Akatemian asia oli uutta minulle. Erityisesti kiinnosti se, että Olympia-Akatemian tavoitteet ja toimintaperiaatteet ovat aika samanlaiset kuin Suomen kouluilla – tai ainakin kouluilla pitäisi olla. Kaikki tiedämme, että kouluissa on liikuntaa vähennetty niin, ettei sitä siellä enää ole riittävästi. Reilun pelin -periaate, suvaitsevaisuus ja tasa-arvo ovat asioita, joita tässä maailmassa ja keskustelussa tarvitaan.

Urheilun yhtenäisyyden osalta kiinnitti huomiota, miten Ruotsissa asiat ovat paljon paremmin. Se näkyy kaikesta, se näkyy arvokisojen televisioinneista: ruotsalaisjoukkueilla on hyvä joukkuehenki.

Urheilussa on tärkeää itsensä voittaminen. Pojanpoikani on innokas suunnistaja. Hän pärjää hyvinkin, mutta kun on tullut tappioita, koko maailma on sekaisin. Vähitellen hän on oppinut myös häviämään. Siinä on kysymys itsensä voittamisesta, mitä ei muualla niin helposti opi kuin urheilun parissa.

Tapani Ilkan puheenvuorossa kosketettiin tärkeitä asioita. Huippu-urheilun merkitys ja sen sijainti tässä yhteiskunnassa on kiinnostava asia. Olen puheenjohtaja Ilkan kanssa täysin samaa mieltä: huippu-urheilu on kansalaistointia, jota ei pidä hylätä siksi, että siinä esiintyy joitakin ääri-ilmioita ja

joitakin moraalisesti arveluttavia asioita.

Ilman vapaaehtoistyötä ei olisi minäkäänlaista huippu-urheilua. Huippu-urheilua tarvitaan myös saamaan liikkeelle ihmiset, toimitsijat ja koko se valtava ihmismäärä, joka tarvitaan Suomen urheiluelämän pyörittämiseen.

Olympiaurheilu on tärkeää, vaikka minun on kyllä tunnustettava, että kun olympiakisojen satavuotisjuhla myönnettiin Atlantalle, Coca-Cola-tehtaalle, eikä Kreikan Ateenalle, olen huomattavasti vähemmän ollut kiinnostunut olympiakisoista. Minusta Kansainvälinen olympiakomitea myi aatteensa. Sitä ei kovin helpolla saa takaisin.

Silloin näytettiin kaikkein korkeimalta taholta huonointa mahdollista esimerkkiä koko kansainvälistä urheilutoimintaa ajatellen. Pelkästään raha ratkaisi. Raha vaikuttaa nykyaikaiseen urheilutoimintaan yleisesti ottaen häiritsevästi.

Urheilun ja opiskelun yhdistämisestä tulee mieleen 1960-luvulla alaisenaani harjoittelijana työskennellyt Jouko Uola. Hän oli keskimatkuri, voitti nuorten Suomen mestaruuden 1500 metrin juoksussa ja kilpaili tasapäisesti Pekka Vasalan kanssa. Muistaakseni Vaasassa he kilpailivat siittä, kumpi pääsee Mexican olympiakisoihin opintomatkalta. Vasala voitti ja pääsi Mexicoon. Uola lopetti urheilun melko nopeasti, ei siksi ettei päässyt Mexicoon, vaan sen takia, että siihen aikaan oli mahdoton yhdistää huippu-urheilua ja täysipainoista opiskelua. Mikäli silloin olisi ollut nykyisen kaltaisia mahdollisuuksia, Uola olisi varmasti jatkanut. Näiden vuosien jälkeen Suomen Urheiluliitto Jukka Uunilan johdolla alkoi kehittää stipendijärjestelmää.

Nuorten urheilijoiden opintojen varmistamiseen tähtäävä toiminta on keskeistä. Ilman sitä emme saa huippu-urheilijoita, ilman sitä teemme paljon vahinkoa huipulle yrittäville nuorille urheilijoille.

Toivotankin kaikkea menestystä sekä täällä Porissa että Oulussa – ja kaikkialla – tälle urheiluakatemiatoiminnalle.

Nuorten urheilijoiden lopettamiseen liittyen voi todeta olevan aivan normaalia, että lapset ja nuoret aloittavat jonkun lajin, lopettavat, siirtyvät johonkin toiseen lajiin tai vaihtavat muihin harrastuksiin. Kuitenkin surettaa, kun näkee erikoisen lahjakkuuden jostakin syystä lopettavan urheilemisen, ilman että tämä pystyy näyttämään itselleen ja muille mihin pystyy.

Tapani Ilkka totesi puheenvuorossaan, kuinka eilen esille tullut amerikkalaisten dopingskandaali aiheutti ensin helpotuksen tunteen ja sitten myös surun. Täytyy sanoa, että kun itse autoradiosta kuulin eilen uutisen, olin melkein pä vain helpottunut. Dopingspesäkkeiden selvittäminen tervehdyttää urheilua maailmanlaajuisesti. Suomessa media on tehnyt tälläisistä käyristä mielestäni vähän liian suuren asian, verrattuna siihen, että näitä tapahtumia on joka puolella. Tietysti asiat pitää hoitaa, mutta Suomessa asiat pysyvät esillä vuositolkulla.

Lopuksi kiitän vielä järjestäjiä hienosta tilaisuudesta!

*Suomen
Olympia-
Akatemian
17. istunnon
puheenjohtaja
Kosti Rasinperä
ja SOA:n
puheenjohtaja
Anja Järvinen.*

SUOMEN OLYMPIA-AKATEMIAN 17. ISTUNTO

18.10.2003

PORIN KAUPUNGINTALOSSA

OHJELMA

- 09.00–09.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvi
- 09.30–09.45 AVAUS
Anja Järvinen, Suomen Olympia-Akatemian puheenjohtaja
- 09.45–10.15 SAVUPIIPPUKAUPUNGISTA KOULUTUSKAUPUNGIKSI
Matti Linnainmaa, Porin kaupunginvaltuuston puheenjohtaja, kauppaneuvos
- 10.15–11.00 MEDIA/URHEILU (”viha–rakkaussuhde”)
Jouko Jokinen, Satakunnan Kansan päätoimittaja
- 11.00–11.45 OLYMPIALIIKKEEN LINJAUKSET
Tapani Ilkka, Suomen Olympiakomitean puheenjohtaja
- 11.45 Ryhmäkuva
- 11.55–12.45 Lounas
- 12.45–13.30 SATAKUNTA SPORTS ACADEMY (SSA)
Helvi Walli, SSA:n puheenjohtaja
Jari Leinonen, Porin kaupungin koulutoimenjohtaja
Risto Keskitalo, Ouluseutu Urheiluakatemian puheenjohtaja
Tuuli Merikoski-Silius, Suomen Olympiakomitean opinto-ohjaaja
- 13.30–14.15 NUORTEN DROP-OUT
Jari Lämsä, KIHUn (Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus) tutkija
- 14.15–14.45 Iltapäivän virkistyshetki kahvin ja maistuvien välipalojen kera
- 14.45–15.15 EUROOPAN LIIKUNTAKASVATUKSEN VUOSI 2004
Mirja Virtala, Opetusministeriö, kulttuuriasiainneuvos
- 15.15–15.45 LIIKUNNAN ASEMA KORKEAKOULUISSA/
YLIOPISTOISSA
Hannu Jaakkola, Porin yliopistokeskuksen johtaja, professori,
Päivi Markkanen, Oulun yliopiston projektikoordinaattori
(Huippu-urheilija ammattiin: tutkimusta tehdään Oulun yliopistossa)
- 15.45–16.00 SOA:n 17. ISTUNNON YHTEENVETO
Toivo T. Pohjala, ministeri, agronomi
- PÄÄTÖS, Diplomien jako
- Puheenjohtaja: kanslianeuvos Kosti Rasinperä

OSALLISTUJAT

Olli Céder	Itäpuiston lääkäriasema	fysioterapeutti
Ulf Friman	CIF	rektor
Tapio Furuholm	Porin kaupunki	tiedottaja
Markku Gardin	Satakunnan TE-Keskus	johtaja
Petri Haapanen	Vääksyn koulu	opettaja, SOA:n jäsen
Markku Haapaniemi	Porin Tekniikkaopisto	SSA-koordinaattori
Sirpa Haavisto	Huittisten Säästöpankki	pankinjohtaja
Juha Harttunen	Satakunnan Kansa	kehitysjohtaja
Lasse Heikkilä		toimitusjohtaja
Matti Hintikka	Suomen Urheilukirjasto	osastonjohtaja
Tapio Huhtanen	Tykistöprikaati	prikaatin henkilöstö- päällikkö
		piiripäällikkö
Mauri Ikonen	Satakunnan maanpuolustuspiiri	puheenjohtaja
Tapani Ilkka	Suomen Olympiakomitea	opintoasiainpäällikkö
Matti Isokallio	Satakunnan ammattikorkeakoulu	professori
Hannu Jaakkola	Porin yliopistokeskus	SSA-valmentaja
Jouni Joensuu		päätoimittaja
Jouko Jokinen	Satakunnan Kansa	SOA:n puheenjohtaja
Anja Järvinen	Suomen Olympia-Akatemia	puheenjohtaja
Raimo Järvinen	Porin Yleisurheilu	koulutus­päällikkö
Jari Kaasinen	Porin koulutusvirasto	rehtori
Markus Kalmar	Aurajoen urheilukio	olympiavoittaja
Kaarlo Kangasniemi		puheenjohtaja
Risto Keskitalo	Ouluseutu Urheiluakatemia	seurakuntapastori
Tuija Kruus	Keski-Porin seurakunta	sivistystoimen- tarkastaja
Keijo Kuusela	Länsi-Suomen lääninhallitus	valmentaja
		koulutoimenjohtaja
Juha Lahtinen	Satakunta Sports Academy SSA	puheenjohtaja
Jari Leinonen	Porin kaupunki	hallituksen jäsen
Matti Linnainmaa	Porin kaupunginvaltuusto	tutkija
Marie Lundmark	Suomen Olympiakomitea	urheilutoimituksen esimies
Jari Lämsä	KIHU	projektikoordinaattori
Matti Majasaari	Satakunnan Kansa	opinto-ohjaaja
		kirjanpito­päällikkö
Päivi Markkanen	Oulun yliopisto	liikunnan lehtori
Tuuli Merikoski-Silius	Suomen Olympiakomitea	opinto-ohjaaja
Marja Metsänkylä	Stenqvist Suomi	rehtori
Jari Mäkelä	Kuninkaanhaan urheilulukio	toimitusjohtaja
Jaakko Mäkinen	Huippu-urheilija ammattiin -hanke	
Kari Mäntylä	Porin suomalainen yhteislyseo	
Risto Neuvo	Aker Kvaerner ASA Finnish Branch	

Juhamatti Nieminen	Satakunnan työ	toimittaja
Marja Oja	Porin kaupunki/koulutusvirasto	sihteeri
Leena Paavolainen	Suomen Paralympiayhdistys	vt. pääsihteeri
Mirja Papunen	Urheiluopisto Kisakeskus	rehtori, SOA:n jäsen
Jukka Pelkonen	Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu	nuorisopäällikkö
Juha Pentsinen	Porin Palveluopisto	toimialarehtori
Kaija Pirttijärvi	Porin Palveluopisto	sairaanhoidonopettaja
Juha Pitkänen	Huippu-urheilija ammattiin -hanke	projektipäällikkö
Toivo T. Pohjala		ministeri
Inari Raitala-Heikkinen	Suomen Olympiakomitea	toimistopäällikkö, SOA:n sihteeri
Mauri Ranne	Kuninkaanhaan urheilulukio	rehtori
Kosti Rasinperä	Suomen Olympia-Akatemia	SOA:n jäsen
Kimmo Rinne	Porin kaupunki, vapaa-aikavirasto	johtaja
Hannu Salomäki	Kuninkaanhaan urheilulukio	SSA-valmentaja
Heikki Santavuori	Metso Paper	talouspäällikkö
Tapio Seppälä	Rauman Rovastikunta	lääninrovasti
Pekka Stenfors	Porin kaupungin koulutusvirasto	SSA-koordinaattori
Jari Syrjälä	Porin Offset	toimitusjohtaja
Erkki Teikari	Tampereen yliopisto	dosentti
Jukka Toivola	Satakunta Sports Academy SSA	valmentaja
Helvi Walli	Kuninkaanhaan urheilulukio	lehtori
Aleksi Valta	Opiskelijoiden Liikuntaliitto	koulutus- ja järjestö- sihteeri
Alpo Vehanen	Suomen Olympiakomitea	valtuuskunnan varapj.
Roland Villför	CIF	linjechef
Mirja Virtala	Opetusministeriö	kulttuuriasianneuvos
Ossi Virtanen	Féd. Int. de Philatélie Olympique	jäsen n:o 132
Seppo Virtanen	Uusi Aika	myyntineuvottelija
Seppo Välimäki	Noormarkun Nopsa	puheenjohtaja
Matti Ylinen	Tykistörikaati	prikaatin koulutus- päällikkö

SUMMARIES

OPENING ADDRESS

Anja Järvinen, President of the Finnish Olympic Academy

Dear Participants of the 17th Session of the Finnish Olympic Academy, Ladies and Gentlemen!

On behalf of the Finnish Olympic Academy I have the honour and pleasure to wish You welcome to our Session. I would like to thank the City of Pori for providing us with these beautiful premises and for all the support we have received in organising this Session.

On 28 April 1949 the IOC decided to establish a body to study and promote the Olympic idea and the social values of the Olympic Movement. The International Olympic Academy was inaugurated in Olympia, the site of the Ancient Olympic Games, in 1961. On national level the same tasks are entrusted to the National Olympic Academies. The Finnish Olympic Academy was founded by the Finnish NOC in 1987. Its principal forms of activity are the annual Sessions and the Olympic Education Program targeted at elementary schools.

The educational principles of the Olympic Movement and Finnish legislation on education are based on the same core values. It is thus only natural that the Finnish Olympic Academy has since 1995 been in close co-operation with teachers and students of elementary schools. As a part of its Olympic Education Program the Finnish NOA has created a teaching material package called "CITIUS ALTIUS FORTIUS". It helps pupils to learn about the values and principles of the Olympic Movement as well as the ceremonies, events and organisational challenges of the Olympic Games, to follow and support the preparation of their own Olympic athletes and to get acquainted with the cultures of all the

other participating nations. The Olympic Education Program strives to promote versatile physical activity, joy found in an active lifestyle, fair play, good manners, mutual respect and involvement of everyone in a common cause.

In 2003 the Finnish NOA has prepared an additional teaching material package concerning the 2004 Olympic Games in Athens. Our co-operation with the Estonian Olympic Academy was highlighted by the Schools Olympic Games, a joyful event held in Helsinki in May involving four elementary schools from Finland and two from Estonia. The year 2004 has been designated as the European Year of Education through Sport. In keeping with this theme the Finnish NOA will continue to promote co-operation between schools and sports organisations and discuss problems concerning education of youths involved in competitive sports.

I would like to conclude with the thoughts of Nikos Filaretos, President of the International Olympic Academy. In his address in Olympia in May he voiced concern over the future of the Olympic Movement under the pressures of doping, excessive commercialisation and violence in sports. Will Olympic Academies be able to uphold their humanitarian principles in these circumstances? According to Filaretos, belief in our mission will help us towards a brighter future. As an eternal optimist and idealist I believe that the sooner we are able to influence the values and attitudes of young people the better results we will achieve, especially if we all keep working together.

WELCOMING ADDRESS

Matti Linnainmaa, Chairman of City Council, Pori

Pori was founded in 1558 as a harbour town. Ports have ever since been a central element in the development of the city. At times Pori has had the largest commercial fleet in Finland. Today Mäntyluoto is the largest export harbour for timber products in the Nordic Countries. Reposaari Island has the largest fishing harbour of the Gulf of Bothnia.

Busy ports created favourable conditions for heavy industry. Pori developed early into one of the most important industrial towns of the country. Large wood processing plants and metal factories in turn created a large working class population. The recession of the early 1990's caused serious problems for our town. Unemployment rose to 26 %, and even if the situation has since considerably improved, structural reorientation was necessary in further development of the city. Improvement of educational facilities has been central to these new priorities.

Pori has never been considered an educational centre, even if the earliest school of the town was founded as early as 1562. Our lack of institutions of higher education has been remedied in the last few years, however, by the founding of branch departments of the Universities of Tampere and Turku in the fields of engineering, economics and medicine. These are housed in our University Consortium, which currently has 1,200 students. Higher professional education is provided by the Satakunta Polytechnic, with 6,000 students, and the Pori branch of the Diaconia Institute of Higher Education.

Pori is also a lively sports town. Our most legendary athletes are the Olympic champions Kelpo Gröndahl (wrestling, 1952) and Kaarlo Kangasniemi (weightlifting, 1968). Our sports teams have excelled in national championships, especially in ice hockey, football and

bandy. We have had fine young athletes who have also been able to study and find a profession. Unfortunately, there have also been many who have concentrated only on their sports career and find nothing to fall back on afterwards. I am glad to note that Satakunta Sports Academy does excellent work in connecting top-level sport and education.

ON LOVE AND HATE OF SPORT

*Jouko Jokinen, Chief Editor,
Satakunnan Kanssa*

In my work as journalist, and former sports journalist, I have lately given much thought to the essence of sports, especially in the light of the doping revelations of recent times. I would like to approach the matter on a personal level, through my family history and my own experiences in sports.

My grandparents, who were born around the turn of last century, had on the whole very few contacts with sports. For them, skiing or cycling were just modes of transport. Accustomed to physical work, they had no concept of sport practised for the sake of exercise. The next generation, born in the 1920's and 1930's, had quite different ideas. Their childhood coincided with the golden era of Finnish sports. They believed in 'sacred' sport in the nationalistic, idealised spirit of the time. My father and mother were both national level track and field athletes and later active in sports club work. Their belief in the purity of sport was shaken only when six Finnish top skiers were caught for doping in 2001.

For myself, sports was also a serious thing. I trained single-mindedly and chased ever better results. This commitment remained strong long after I gave up competitive sports at the age of 20. Only years later, through my work as sports journalist, did I get a different

viewpoint. I found out that sports was a much too serious world, burdened with old-fashioned nationalism and double standards, very strongly influenced by politics and money. After all these doping scandals I am not amazed by anything any more. After all, what more can one expect when the morals are that whatever is not detectable is allowed? The Finnish Olympic Academy surely has work to do.

As my own children are growing up, I find it important to teach them sports skills. I want them to find good, healthy and lifelong hobbies in sports. However, I hesitate to introduce them into competitive sports. I am not sure whether I want to let my children be raised by sports clubs. There is so much single-mindedness, negativity and fear of failure in sports these days. I was shocked to read interviews of Ben Johnson and Carl Lewis, who said that they do not follow sports at all any more. I find it extremely sad that if you give a great part of your life to something it leaves you so empty that you lose all interest. There is clearly something wrong with on the level of values.

When I moved to Pori two years ago my attitude towards sports changed. In Helsinki I did not go to ice hockey or football games much. Here I found the sports enthusiast in me again. Here sports finds its place as a real part of the community. Local matches are extremely fun, they are important weekly events, which provide ample material for small talk. Sports unites. We need both global sports and local sports. The moral basis of local sports must remain sound as well, however.

Despite all these criticisms, there are still some good basic things in sports. Youthfulness is one. Thank god sports is changing. New sports are born all the time: perhaps those skateboarding kids with funny headgear will take sports into another direction. Communality is another. For me the meaning of sport will yet again crystallise in a few hours when my veteran basketball game is on. The game gives you a chance to measure your

own level in the company of peers, it offers a sense of community and gratifying social experiences. It seems that I forgive sports time and again, even if it is hard when I see the newest headlines. Experiences, improving yourself, communality, real values: if sports can offer these, it is alive and well.

FOR MONEY OR FOR LOVE? – THE ECONOMY OF FINNISH ELITE SPORTS

Tapani Ilkka, President of the Finnish Olympic Committee

What kind of picture do the general public, political decision-makers and corporate executives have of Finnish elite athletes and top-level sports? Judging from the newspapers, not a very good one. Recent headlines complain about millionaire athletes and tax-evading sports stars. Politicians demand the separation of voluntary grass-roots sports activities and top-level "business sports". But what is elite sports in Finland and how is it funded?

Elite sports in Finland can roughly be divided into four categories. There are only few examples of sports as a purely business venture, mostly in ice hockey and most of which are hardly on realistic footing. Some of our athletes earn their living as highly-paid professionals in individual or team sports, mostly abroad. There are even more examples of athletes who can derive income from their sport depending on their results. The most successful ones are alpine skier Kalle Palander and tennis player Jarkko Nieminen. Finally, 'traditional' athletes represent the grassroots level of our elite sports. Their success is dependent on the support they receive from their clubs, sponsors and the Finnish Olympic

Committee. The NOC gives training grants to athletes and their national sports associations and makes proposals for further grants to athletes by the Ministry of Education. The NOC has also bought an insurance policy for its elite athletes against all medical costs in case of injuries.

Athletes at this 'traditional' level of elite sports hardly make much of a living from their sport. Yet they would suffer most from any moves to separate elite sports from publicly funded sport activities. On the other hand, in a survey made after the doping revelations in 2001 78 % of the respondents considered international success of Finnish athletes important. Elite sports still serves an important function in society. It provides role models and enhances both national identity and international interaction. It has a great impact in the fields of entertainment, health, economy and employment. Elite sports needs public support and is entitled to it. The question is how this support could be better targeted.

On 13 March 2003 the Ministry of Education and the Finnish NOC set up a working group to prioritise the needs of further funding of Finnish elite sports. The group, which will report in January 2004, will also chart the existing resources and facilities and search for new ways to utilise them, and propose new resources to be directed at selected development targets.

The direct state support to elite sports is currently six million euros. Of this sum total, 2.8 million euros are directed to the Finnish Olympic Committee. 0.7 million are earmarked for athletes' grants, 0.5 million for travel subsidies, 1.2 million for the Finnish Anti-Doping Agency and 0.8 million for the Research Institute for Olympic Sports. These numbers pale in comparison with those of our neighbours, especially Sweden. The budget of our young athletes' support program is 430,000 euros, that of Sweden 3.3 million euros. The Swedish state invests heavily on elite sports, athletes are considered ambassadors of the Swedish society. In Finland we still have to struggle in a general mood that is against elite sports.

Still, I do believe in sports. In all its diversity, colour and dynamics it is eternal, just as the logo of the Finnish NOC says.

SATAKUNTA SPORTS ACADEMY

Helvi Walli, Satakunta Sports Academy

Satakunta Sports Academy (SSA) was founded in September 2002. Supported by the European Social Fund, it is a network which aims to provide young athletes of the Pori region ways of connecting sports career with good education. All major schools of Pori are involved in the network, including our sports-oriented high school and university-level institutions. Each school has a designated contact person who is responsible for helping the student to coordinate his or her training program with studies. The athlete will also get an SSA identity card which will entitle him or her to free use of municipal sports facilities and reduced rates on medical services. The SSA can also help athletes who have finished school to adjust to working life. We currently have 158 athletes in our program.

Athletes involved in the SSA program commit themselves to pursue their studies according to a personalised schedule, keep a training diary and attend joint morning training sessions of all SSA athletes three times in a week. We have 11 trainers who are in charge of our programs in nine sports categories and also hold expert lectures for coaches. On the international level we are involved in intensifying co-operation between educational and sports organisations under the auspices of the European Union. On the national level our objective is to create a nation-wide network of local sports academies. The Finnish Olympic Committee has been a valuable partner in this work.

PORI SCHOOLS AND THE SPORTS ACADEMY

*Jari Leinonen, Director of Education,
City of Pori*

From the point of view of regional development it is important to maintain elite sports in a local setting. Consequently, the Department of Education of the City of Pori is strongly supporting the work of the Satakunta Sports Academy. The total number of pupils in our primary and secondary schools is about 13,000. 156 pupils are involved in the activities of the SSA, including 90 pupils of our sports-oriented high school.

Funding will be a major challenge in the future, especially when the grant from the European Social Fund ends. The SSA has already done good work in looking for partners but still more needs to be done. I hope that even more support will be found in the private sector. Another problem for the future is that many young athletes who finish school find themselves unemployed. Sport does not provide a living for everyone. We are convinced that SSA will give our student athletes better chances in life.

THE OULU REGION ACADEMY OF SPORT

*Risto Keskişalo, coach at Oulu Sports
Academy*

The Oulu Region Academy of Sport, founded in 1999, is the oldest institution of its kind in Finland. It was also the first example of direct municipal funding in sports training in the country. We have currently 160 athletes and six coaches, five of whom full-time employees, involved in 16 different sports. In addition to co-ordinating sports and education, we provide our young athletes with access

to sports facilities, equipment, counselling in marketing and to international competitions, services which they may not be able to get from their cash-stripped sports clubs.

Our vision is to create a nation-wide network of sports academies. Already in existence are the academies in Oulu Region, Satakunta, Central Finland and the capital area. Seven other urban centres are following suit. In 2004 we plan to enlarge this network onto European level through the European Athlete as Student Project. Among Finnish sports organisations our partners are the NOC and the national associations in ice hockey, volleyball and swimming. More support would be most welcome.

TRAINING CENTRES AND CO-OPERATION IN EDUCATION

*Tuuli Merikoski-Silius, Student Counsellor,
Finnish Olympic Committee*

Training centres are an integral part of the strategy of Finnish elite sports. Networks of sport-specific training centres are beginning to cover most parts of the country. One of the most advanced sports in this respect is swimming, which has training centres in Helsinki, Oulu and Jyväskylä with four others under planning. Training centres have also an important part to play in co-ordinating sport and education. Co-operation between sports federations, local sports clubs and schools is here essential. One good example is Mäkelänrinne senior high school in Helsinki, which also houses training centres in swimming, badminton and track and field athletics.

The role of the Finnish Olympic Committee in this field is to work as co-ordinator and initiator of development projects. I myself have been involved in planning co-operation between educational institutions and developing

special arrangements for athletes' studies. Training centres and local sports academies both do valuable work, which ought to be better co-ordinated. What applies to some area will not necessarily work in another part of the country. Local initiatives, such as done by the sports academies in Oulu and here in Pori, are very important in this respect.

YOUNG ATHLETES' DROPOUT

Jari Lämsä, Research Institute for Olympic Sports

Finnish youths are active in sports. 80 to 90 % of young people practise some kind of physical activity at least once a week. Over a third of boys and girls between ages 13 and 18 are members of a sports club. For boys in the age category of 11–12 years the enrolment in sports clubs is as high as 55–60 %. This interest drops sharply in older age categories, however. In ice hockey there are 4,000 licensed 11-year-old players but only about 1,000 21-year-olds. In track and field the respective figures of licensed athletes are 2,500 (aged 11) and 300 (aged 20), in football 8,000 (aged 10) and 1,300 (aged 20). The one major exception is floorball, where enrolment begins to drop only after 25 years of age.

Yearly dropout rates in various sports vary between 17 % (orienteering) and as high as 54 % (judo), the mean value being at 28 %. This means that every off-season almost one child or youth in three loses interest in his or her sport. These losses are covered by the almost equal number of newcomers who enter the rolls every year, so that overall numbers of sports club enrolment do not show much change over the years.

So why do young people quit sports? In questionnaires the most usual answers are: lack of time (as against other hobbies, friends, or studying), lost of interest (no more fun), bad coaching, excessive

competitiveness and injuries. Sports organisations have voiced concern over the high rate of dropouts, but the problem has so far been approached only from the point of view of the system as a whole, as a loss of potential material for competitive success. This may just be a part of the problem itself. As all interest is focused on competitive sport, other sport activities will suffer. This becomes ever more evident after ages 12 to 14. On individual level quitting sports is often simply a matter of natural transition in life. If sports organisations want to decrease their dropout rates significantly, they may have to seriously reconsider their priorities.

EUROPEAN YEAR OF EDUCATION THROUGH SPORT 2004

*Mirja Virtala, Senior Advisor,
Ministry of Education*

The European Union has designated the year 2004 as the European Year of Education through Sport. This was an interesting procedure in itself. As the Union holds no special jurisdiction in the field of sport, the decision was made on the basis of the article on education. The title Year of Education *through* Sport tells exactly what the year is all about: education by the way of physical activity.

The aim of the theme year is to bring educational and sports organisations closer together. The basic principles are that there should be more education in sports and more physical activity in schools! The values inherent in physical activity can become valuable assets for education in general. Sport teaches co-operation, caring for team-mates, tolerance of difference and respect for rules. By help of voluntary work and international pupil exchange programs sports can become a vehicle for social inclusion of disadvantaged groups.

ELITE ATHLETES AT THE UNIVERSITY OF OULU

*Päivi Markkanen, project co-ordinator,
University of Oulu*

The budget of the European Year of Education through Sport is 11.5 million euros. Most of this amount, 6.5 million euros in all, will go to grants to support various projects. There have already been two rounds of grant applications. The period for the third and last round of applications will expire at the end of March. The supported projects can be local, regional, national, supranational or communitarian – involving at least eight member states – in scope. A considerable number of grant applications have been sent from Finland as well, and we should receive answers any day now.

The European Union has also granted 1.8 million euros for an information campaign, which aims to bring the objectives of the Year of Education through Sport into public knowledge in all the member states. ‘All-Star teams’ of famous athletes or other celebrities can be used as ambassadors of the benefits of physical education. The theme year will also be highlighted by a grand opening event in Ireland. A youth volunteer exchange project is also being discussed. The organisers of the 2006 Olympic Winter Games in Turin have already expressed their interest in procuring services of multilingual volunteers.

Concerning the European Year of Education through Sport I have three things to hope. First of all, media publicity. Secondly, I hope that we in Finland are able to put forward good proposals for grants for projects, which when realised will leave their positive mark in our schools and sports clubs. Thirdly, and most of all, that we would celebrate our own work on local level, put something visible up and show that we can make a difference.

In the year 2002 more than 20 athletes who have won Finnish championship medals studied at the University of Oulu. For several years now the University has co-operated with the Oulu Region Academy of Sport in helping its athlete students co-ordinate their training and studies. All educational institutions connected with the Academy of Sport are involved in a project launched in May 2002, which aims to develop flexible arrangements for elite athletes’ studies and to help them find work after graduation. The project is supported by the European Social Fund and will last until 2005. The University of Oulu has also received funding from the Ministry of Education for similar purposes.

In October 2002 I conducted a survey on time management of athlete students at our University. The results showed that athletes spent more time in a week for training than for studying. Both combined, their average working week amounted to 63 hours. First-year students spent most time for studying. Athletes also faced logistical problems transiting between training sites and the university. This last problem has already been remedied to some extent: volleyball players have now got a resting room next to their training hall.

Concrete measures to improve student athletes’ situation are being tested in this semester. A tutor system has been set up to help athletes plan their studies. All athlete students arrange their training and studies according to a personalised co-ordinated schedule. Guidance material has been provided for them in print, on video and on the Internet. Co-ordination of training and studies is never simple and calls for careful planning. We still

need more research in order to provide best possible solutions for combining athletic and academic achievements.

SPORTS AT THE PORI UNIVERSITY CONSORTIUM

Hannu Jaakkola, Director of the Pori University Consortium

The Pori University Consortium is a network of local branches of five universities, one of six of its kind in Finland. In 2003 we have a total enrolment of 1130 students and 160 faculty and staff members.

In co-operation with Satakunta Sports Academy (SSA) the Pori University Consortium has been actively involved in developing flexible arrangements for athletes' studies. Our first project was a special three-year preparatory course designed for high school graduate athletes, beginning in 1999. Of 41 students who took part in the course, eight continued their studies at university level.

Co-ordinating assets of several educational institutions, university consortiums have flexible structures by definition. Our aim is to provide students in the Pori Region best possible opportunities to conduct their studies close to home. Our targets of development are thus concurrent with those of the SSA. Motivated athletes are motivated students.

CLOSING ADDRESS

Toivo T. Pohjala, former Minister of Agriculture

It was interesting to hear how much alike the aims of the Olympic Academy and our schools are. The principles of fair play, tolerance and equality are what we always need to emphasise in this world. I also very much concur with Mr. Ilkka who said that elite sports should not be abandoned because of some morally disturbing fringe phenomena. There is no elite sports without volunteer work. Conversely, we need elite sports to activate the huge numbers of people who keep Finnish sports life going.

Olympic sports is important, even if I much confess that the decision of the IOC to grant the 1996 Games to Atlanta instead of Athens whittled down my enthusiasm. Money is becoming too great a factor in modern sports.

Listening to the speeches today I remembered Jouko Uola. He was a talented miler who raced quite evenly against the future Olympic champion Pekka Vasala in the late 1960's. In 1968 Uola narrowly missed selection to the Finnish Olympic team for the Mexico Games. He quit sport soon after that because in those times it was impossible to combine elite sports and academic studies. It is quite normal that young people may leave competitive sports and move on to other things in life, but it is always sad to see special talent being wasted because of lack of opportunities. Sports academies – here in Pori, in Oulu and everywhere else – have a crucial role to play and I wish them all the luck and success.

Suomen Olympia-Akatemian 17. istunnon osallistujat.

